

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ ตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

ปัจจุบันปัญหาความชำรุดบกพร่องของรถยนต์เกิดมากขึ้นในสังคมไทย โดยมาจากการที่ผู้ซื้อตั้งซื้อรถยนต์มากขึ้น ซึ่งอาจเห็นข้อมูลการตั้งซื้อรถเหล่านี้ได้ตามหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ INTERNET เมื่อมีการตั้งซื้อจำนวนมากทำให้กระบวนการผลิตรถยนต์เพื่อส่งมอบให้ทันห้วงเวลาที่กำหนดหรือส่งมอบทันตามกำหนดแต่เกิดความไม่สมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดบกพร่องซึ่งผู้ซื้อเสียสิทธิความชำรุดบกพร่องจากการซื้อรถยนต์นั้นๆ ดังนั้น สิทธิของผู้ซื้อในกรณีที่ผู้ขายต้องรับผิดชอบ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์วางหลักไว้แต่เพียงว่า กรณีทรัพย์สินที่ขายชำรุดบกพร่อง ผู้ขายต้องรับผิดชอบ แต่บทบัญญัติมิได้บัญญัติไว้ว่า จะต้องรับผิดชอบอย่างไร จึงเป็นที่มาของการศึกษาถึงปัญหาและหาแนวทางแก้ไขพร้อมทั้งช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารต่อไป

3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ ตามกฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษาวิจัยพบว่ามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ ตามกฎหมายต่างประเทศ ดังนี้

3.1.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ ตามกฎหมายประเทศเยอรมัน

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ตามกฎหมายประเทศเยอรมัน มีดังต่อไปนี้¹

¹ อัจฉริยา แก้วแสงอินทร์. (2548). *สิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 65-68.

3.1.1.1 หลักทั่วไปในการซื้อขาย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน (German Civil Code) แก้ไขเพิ่มเติมปี 2002 มาตรา 433 ได้บัญญัติสาระสำคัญไว้ว่า “โดยสัญญาซื้อขาย ผู้ขายย่อมผูกพันในการที่จะโอนทรัพย์สินแก่ผู้ซื้อ และโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นด้วย ผู้ขายต้องจัดหาทรัพย์สินแก่ผู้ซื้อในสภาพที่ปราศจากความชำรุดบกพร่องในคุณภาพและไม่ถูกรอนสิทธิ” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินที่ซื้อขายกันนั้น

ผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สินที่มีคุณภาพปราศจากความชำรุดบกพร่องเพราะหากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องถือว่าผู้ขายชำระหนี้เป็นอย่างอื่น ตามมาตรา 320 อันเป็นเหตุให้ผู้ซื้อสามารถปฏิเสธไม่รับชำระหนี้ได้

3.1.1.2 ลักษณะของความชำรุดบกพร่อง

ตามประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (German Civil Code) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี ค.ศ. 2002 มาตรา 434 ได้บัญญัติสาระสำคัญไว้ว่า มาตรา 434 ความชำรุดบกพร่องในคุณภาพ²

(1) ทรัพย์สินปราศจากความชำรุดบกพร่องในคุณภาพ หากทรัพย์สินได้ตกลงในคุณภาพไว้แล้ว ในเวลาที่โอนความเกี่ยวข้อง หากคุณภาพของทรัพย์สินไม่ได้ตกลงกันไว้ ทรัพย์สินนั้นต้องปราศจากความชำรุดบกพร่องในคุณภาพ

1. หากทรัพย์สินนั้นเหมาะสมกับการใช้ที่ระบุไว้ในสัญญา และอีกนัยหนึ่ง
2. หากทรัพย์สินนั้นเหมาะสมกับการใช้ปกติและคุณภาพนั้นเป็นเช่นดังปกติในทรัพย์สินประเภทเดียวกัน และสามารถคาดหมายได้โดยผู้ซื้อโดยผลของลักษณะของทรัพย์สินนั้น

สำหรับวัตถุประสงค์ของ วรรค 2 หมายเลข 2 ข้างต้นลักษณะภายนอกรวมถึงลักษณะเฉพาะ ซึ่งผู้ซื้ออาจคาดหมายได้โดยผลของการแสดงออกต่อบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของทรัพย์สินที่สร้างขึ้นโดยผู้ขาย ผู้ผลิต (4 (1) และ (2) ของกฎหมายความรับผิดชอบในตัวสินค้า) หรือบุคคลผู้สนับสนุนนั้น โดยเฉพาะในการโฆษณา หรือในกรณีเกี่ยวเนื่องกับการติดฉลาก เว้นแต่ว่าผู้ขายไม่ได้ตระหนักถึงการบอกกล่าว และทั้งไม่ควรที่จะตระหนักถึง หรือเมื่อเวลาที่สัญญามีผล ก็ได้กระทำให้ถูกต้องโดยความหมายที่เท่ากัน หรือมันไม่อาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สิน

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 65-68.

(2) มีความชำรุดบกพร่องในคุณภาพของทรัพย์สิน ขณะเดียวกันกับการปฏิบัติตามสัญญาของผู้ขายหรือ ตัวแทนของผู้ขาย ไม่ได้กระทำตามที่ได้ตกลงกันไว้ มากไปกว่านั้น มีความชำรุดบกพร่องในคุณภาพของทรัพย์สินโดยเจตนาที่จะรวมเข้าด้วยกัน หากคำสั่งนั้นมีข้อบกพร่อง เว้นแต่ เมื่อทรัพย์สินได้มีการรวมเข้าอย่างถูกต้อง

(3) การส่งมอบโดยผู้ขายในทรัพย์สินที่แตกต่าง หรือน้อยกว่าปริมาณของทรัพย์สินคือเท่ากับว่า เป็นความชำรุดบกพร่องในคุณภาพของทรัพย์สินเช่นเดียวกัน

ตามหลักกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้นต้องปราศจากความชำรุดบกพร่อง ประกอบด้วยทรัพย์สินนั้นเหมาะสมกับการใช้ตามที่ระบุไว้ในสัญญา และรวมถึงทรัพย์สินนั้นเหมาะสมกับการใช้ตามปกติและคุณภาพดังเช่นปกติในทรัพย์สินประเภทเดียวกันและสามารถคาดหมายได้โดยผู้ซื้อ โดยผลของลักษณะทรัพย์สินนั้น ซึ่งตามหลักกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีในข้อนี้มีความคล้ายคลึงกับมาตรา 472 ของประเทศไทยแต่จะแตกต่างตรงที่ประเทศเยอรมันไม่รวมถึงเหตุเสื่อมราคาด้วย แต่หลักกฎหมายเยอรมันมีการพัฒนาหลักเกณฑ์ของความชำรุดบกพร่องไปมากกว่าประเทศไทยโดยมีการกำหนดลักษณะของความชำรุดบกพร่องรวมถึง การไม่สามารถใช้ทรัพย์สินได้ตามที่โฆษณาไว้ และรวมถึงการติดฉลาก และการจัดทำคู่มือด้วยหากทรัพย์สินที่ซื้อมาไม่สามารถใช้ได้ตามที่โฆษณาไว้ หรือไม่สามารถใช้งานได้ตามที่เขียนอธิบายไว้บนฉลากหรือคู่มือการใช้งานถือว่าทรัพย์สินที่ซื้อขายมีความชำรุดบกพร่อง และรวมถึงการติดตั้งที่ไม่ดีอันเป็นสาเหตุให้ทรัพย์สินชำรุดบกพร่องด้วยเพราะผู้ขายควรคำนึงถึงสิทธิของผู้ซื้อเป็นสำคัญ โดยเฉพาะสินค้าประเภทรถยนต์ซึ่งมีกลไกสลับซับซ้อนผู้ซื้อจึงมักอาศัยอ่านรายละเอียดของสินค้าจากคู่มือการใช้งานเพราะเมื่อผู้ซื้อ เข้าใจตามคู่มือว่าสามารถใช้งานได้ตามที่นั้นซึ่งสามารถทำงานได้ตามความต้องการผู้ซื้อแล้วผู้ซื้อ จึงตัดสินใจซื้อ ดังนั้นเมื่อทรัพย์สินไม่สามารถทำงานหรือใช้งานตามที่โฆษณาไว้หรือเขียนอธิบายไว้บนฉลากหรือคู่มือการใช้งานถือว่าทรัพย์สินมีความชำรุดบกพร่อง

3.1.1.3 สิทธิของผู้ซื้อในกรณีชำรุดบกพร่อง

ตามประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีบัญญัติให้สิทธิของผู้ซื้อกรณีทรัพย์สินที่ซื้อขายชำรุดบกพร่องไว้ในมาตรา 437 มาตรา 439 มาตรา 440 และมาตรา 441 โดยบัญญัติสาระสำคัญดังนี้³

³ อัจฉริยา แก้วแสงอินทร์. *อ้างแล้ว เจริญรอดที่ 1*. หน้า 65-68.

- 1) สิทธิของผู้ซื้อในกรณีทรัพย์สินที่ซื้อขายชำรุดบกพร่อง
- 2) มาตรา 437 สิทธิของผู้ซื้อในกรณีชำรุดบกพร่องในกรณีทรัพย์สินเกิดความชำรุดบกพร่อง หากสอดคล้องกับบทบัญญัติต่อไปนี้ เว้นแต่จะกำหนดเป็นอย่างอื่น ผู้ขายอาจจะ
 1. เรียกร้องให้มีการปฏิบัติเพิ่มเติมภายใต้ มาตรา 439
 2. ยกเลิกสัญญาภายใต้ มาตรา 440 , 323 และ 326 (5) หรือลดราคาซื้อขายตาม มาตรา 441 และ
 3. เรียกร้องค่าเสียหายภายใต้ มาตรา 440 , 280 , 281 , 283 และ 311a หรือเรียกเงินคืนใน ค่าใช้จ่ายที่สูญเสียไปภายใต้ มาตรา 284

ตามหลักกฎหมายของประเทศเยอรมันดังกล่าวข้างต้นนั้นสิทธิของผู้ซื้อ ตามมาตรา 437 กรณีที่พบว่าทรัพย์สินที่ซื้อไปนั้นมีความชำรุดบกพร่อง คือ ผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกให้มีการปฏิบัติเพิ่มเติม Supplementary Performance หรือจะขอยกเลิกสัญญา ลดราคาซื้อขายตามสภาพของทรัพย์สิน หรือเรียกค่าเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายที่สูญเสียไป ซึ่งคล้ายคลึงกับกฎหมายของประเทศไทย คือกรณีผู้ซื้อพบความชำรุดบกพร่อง ผู้ซื้อก็สามารถเลิกสัญญาได้ภายใต้ มาตรา 387 เพราะเมื่อเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาคือผู้ซื้อและผู้ขายเมื่อเลิกสัญญาแล้วก็ต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนทำสัญญาคือ ผู้ซื้อที่มีหน้าที่คืนทรัพย์สินตามสัญญาซื้อขาย ส่วนผู้ขายก็ต้องคืนเงินตามราคาที่ซื้อไป (อาจมีการหักค่าเสื่อมราคาบ้าง) กรณีการขอลดราคาตามสภาพทรัพย์สินที่ควรจะเป็น เช่น รถยนต์ที่ซื้อ ไปสีถลอก หรือมีรอยขีดข่วนเพียงเล็กน้อย แต่ผู้ซื้อไม่ต้องการเลิกสัญญาก็สามารถขอลดราคากับผู้ขายได้ กรณีการเรียกค่าชดเชย ตาม มาตรา 222 ของไทย เมื่อผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่อง โดยมีการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายแล้วแต่ผู้ซื้อเพิ่งรู้ หลังจากส่งมอบแล้วว่าทรัพย์สินนั้นชำรุดบกพร่อง ผู้ซื้อก็สามารถเรียกค่าเสียหายจากผู้ขายได้

- 1) สิทธิเรียกให้ชำระหนี้ให้ถูกต้องกรณีชำรุดบกพร่อง
มาตรา 439 การปฏิบัติเพิ่มเติม (Supplementary Performance)
 - (1) ในการปฏิบัติเพิ่มเติมนั้น ผู้ซื้ออาจจะเรียกร้องให้ทำการเอาความชำรุดบกพร่องนั้นออกไป หรือทำให้ทรัพย์สินนั้นปลอดจากความชำรุดบกพร่อง
 - (2) ผู้ขายต้องรับเอาค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ได้ใช้ไปในวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติเพิ่มเติม โดยเฉพาะกระบวนการขนส่ง การลำเลียง แรงงานและค่าวัสดุ
 - (3) โดยปราศจากข้อเสียเปรียบต่อ มาตรา 275 (2) และ (3) ผู้ขายอาจจะปฏิเสธรูปแบบการปฏิบัติเพิ่มเติมที่ถูกเลือกโดยผู้ซื้อ ซึ่งหากการปฏิบัติเช่นนั้นเป็นไปได้เฉพาะค่าใช้จ่ายที่ไม่สมเหตุผลในกรณีดังกล่าวนั้น เป็นการจำเป็นที่จะพิจารณาถึงมูลค่าของทรัพย์สินเมื่อปราศจากข้อชำรุดบกพร่อง

ความสำคัญของการชำระคบกพร่องและคำถามที่ว่า ความชำระคบกพร่องสามารถเยียวยาในรูปแบบ การปฏิบัติเพิ่มเติมโดยปราศจากความเสียหายของวัสดุต่อผู้ซื้อได้หรือไม่ การเรียกร้องของ ผู้ซื้อนั้น ถูกจำกัดในกรณีนี้ต่อรูปแบบของการปฏิบัติเพิ่มเติม: สิทธิของผู้ขายที่จะปฏิเสธการปฏิบัติเพิ่มเติม ภายใต้งบเงื่อนไขที่อยู่ในวรรค 1 ข้างต้นไม่มีผลบังคับ

(4) หากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินโดยปราศจากความชำระคบกพร่องเพื่อจุดประสงค์ของ การปฏิบัติเพิ่มเติม เขาอาจจะเรียกร้องให้คืนทรัพย์สินที่ชำระคบกพร่องตามมาตรา 346 ถึง 348⁴

ตามมาตรา 439 ประมวลกฎหมายแพ่งของเยอรมันนั้น ผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกให้ผู้ขายทำการเอา ความชำระคบกพร่องนั้นออกไปหรือทำให้ทรัพย์สินนั้นปลอดจาก ความชำระคบกพร่องก็คือ ในกรณีของ รถยนต์นั้นก็คือสิทธิเรียกให้ซ่อมแซม โดยผู้ขายต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่เสียไป เช่น ค่าขนส่ง ค่าแรงงาน ค่าลำเลียง เป็นต้นซึ่งตามหลักกฎหมายของประเทศไทยนั้น ไม่มีกฎหมายระบุให้ผู้ขาย รับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายที่เสียไป เช่นค่าขนส่ง ค่าลำเลียง ค่าแรงงาน เป็นต้น

2) สิทธิเรียกค่าเสียหายและการเลิกสัญญา

มาตรา 440 บทบัญญัติพิเศษที่เกี่ยวกับการยกเลิกสัญญาและการชดใช้ค่าเสียหาย ยกเว้น ในกรณีมาตรา 281 (2) และ 323 (2) ไม่มีความจำเป็นที่จะกำหนดระยะเวลาหากผู้ขายได้ปฏิเสธที่จะ กระทำทั้ง การปฏิบัติเพิ่มเติม ตามมาตรา 439 (3) หรือหากรูปแบบ การปฏิบัติเพิ่มเติมซึ่งผู้ซื้อที่มีสิทธินั้น ไม่อาจทำได้ หรือไม่เหมาะสมสำหรับเขา การซ่อมแซมจะถูกถือว่าสิ้นผลหลังจากความพยายามที่ไร้ผล ทั้งสองครั้ง เว้นแต่ว่า ได้พิจารณาในลักษณะของทรัพย์สินหรือลักษณะของความชำระคบกพร่องหรือ สถานการณ์แวดล้อมอื่น ๆ การสรุปที่แตกต่างออกไปนั้นเหมาะสม

ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ตามหลักกฎหมาย มาตรา 440 นี้ ผู้ซื้อสามารถ เรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมรถยนต์ได้ 2 ครั้ง แต่หากไร้ผลทั้ง 2 ครั้ง ผู้ซื้อก็มีสิทธิเลิกสัญญาได้โดยตามหลัก กฎหมายที่บัญญัติไว้ หรือจะเรียกให้ชดใช้ค่าเสียหายก็ได้ ซึ่งสิทธิของผู้ซื้อในมาตรานี้จะแตกต่างจาก หลักกฎหมายในประเทศไทย เพราะสิทธิในการเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซมถึง 2 ครั้ง หากไม่สามารถแก้ไข ความชำระคบกพร่องได้ให้สิทธิผู้ซื้อบอกเลิกสัญญาและเรียกค่าเสียหายได้ ซึ่งตามกฎหมายของประเทศ เยอรมันมีการบัญญัติไว้ชัดเจน ดังนั้นรถยนต์ที่มีความชำระคบกพร่องหากเข้าซ่อม 2 ครั้งแล้วผู้ขายยังไม่ สามารถแก้ไขให้กลับคืนดีไม่ได้ ผู้ซื้อรถยนต์สามารถขอเลิกสัญญาได้ทันทีหรือเรียกค่าเสียหายได้เลย แต่ในประเทศไทยไม่มีการบัญญัติไว้ชัดเจนเหมือนในประเทศเยอรมันว่าจะให้เข้าซ่อมแซมกี่ครั้งจึงจะ

⁴ อัจฉริยา แก้วแสงอินทร์. *อ่างแล้ว เจริงอรรถที่ 1*. หน้า 65-68.

สามารถเลิกสัญญาหรือเรียกค่าเสียหายได้ จึงมักจะพบปัญหาจากผู้ซื้อหลายรายว่า ส่งรถยนต์คันที่ชำรุดบกพร่องเข้าซ่อม 3 ครั้งบ้าง 4 ครั้งบ้าง บางรายนับกว่า 10 ครั้ง ผู้ขายก็ยังไม่สามารถแก้ไขความชำรุดบกพร่องได้โดยผู้ซื้อยืนยันยืนยันที่จะให้นำรถเข้าซ่อมต่อไปเรื่อยๆ ไม่มีกำหนดโดยอ้างเหตุผลแก่ผู้ซื้อเพียงว่าทางบริษัทไม่มีนโยบาย ให้ผู้ซื้อเลิกสัญญาหรือให้ผู้ซื้อเรียกค่าเสียหายได้⁵

3) สิทธิขอลดราคาทรัพย์สินกรณีทรัพย์สินชำรุดบกพร่อง

มาตรา 441 การลดราคา

(1) แทนที่จะยกเลิกสัญญา ผู้ซื้ออาจจะลดราคา โดยบอกกล่าวแก่ผู้ขาย แต่มาตรา 323 (5) วรรค 2 ไม่ใช่บังคับ

(2) หากผู้ซื้อ หรือผู้ขายมีมากกว่าหนึ่งคน การลดราคาอาจจะแจ้งแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือทั้งหมดก็ได้

(3) ในกรณีการลดราคา ราคาซื้อขายที่ถูกลดราคาในเกณฑ์ซึ่งมูลค่าของทรัพย์สินปราศจากข้อชำรุดบกพร่อง อาจจะมีราคาที่แท้จริง ณ เวลาที่ได้มีการปฏิบัติตามสัญญาเมื่อจำเป็นการลดราคาจะต้องถูกประเทศ

(4) หากผู้ซื้อได้ชำระราคาแล้วมากกว่าราคาซื้อขายที่ลดราคา ปริมาณที่เกินจะถูกคืนโดยผู้ขาย มาตรา 346 (1) และ 347 (1) มาเปรียบเทียบใช้

ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 441 นั้นผู้ซื้อสามารถขอลดราคาทรัพย์สินก็ได้ กรณีพบความชำรุดบกพร่อง และไม่ต้องการเลิกสัญญาโดยขอลดราคาลงตามส่วนได้ ซึ่งในกรณีที่มีผู้ขายมากกว่าหนึ่งคน การขอลดราคานั้นผู้ซื้อจะแจ้งแก่ผู้ขายบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ได้ในการขอลดราคานี้ก็จะต้องมีการประเมินว่าจะต้องลดราคาลงเท่าใด แต่หากผู้ซื้อได้ชำระราคาแล้วมากกว่าราคาซื้อขายที่ลดลง ผู้ขายก็ต้องคืนเงินส่วนที่ผู้ซื้อชำระเกินด้วย ตามหลักกฎหมายของประเทศเยอรมันในข้อนี้ในประเทศไทยไม่มีหลักกฎหมายเช่นนี้โดยตรง แต่สามารถเทียบเคียงในฐานบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง กับมาตรา 488 คือสิทธิยึดหน่วงการชำระราคาหากผู้ซื้อยังไม่ได้ชำระราคาแก่ผู้ขายทั้งหมด เพราะปัจจุบันการซื้อขายรถยนต์มีผู้ซื้อจำนวนมากที่ซื้อรถยนต์แบบผ่อนชำระ เมื่อพบความชำรุดบกพร่องในรถยนต์ก็สามารถยึดหน่วงราคาในส่วนที่ยังไม่ได้ชำระได้ หากผู้ขายไม่สามารถแก้ไขให้ปราศจากความชำรุดบกพร่องได้ก็ถือว่าราคาที่ยึดหน่วงไว้เป็นการขอลดราคาลงตามส่วนได้

⁵ อัจฉริยา แก้วแสงอินทร์. *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1*. หน้า 65-68.

3.1.1.4 ข้อยกเว้นความรับผิดชอบที่ทรัพย์สินที่ซื้อขายชำรุดบกพร่องโดยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน (German Civil Code) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ปี 2002 ได้บัญญัติสาระสำคัญเกี่ยวกับสิทธิของผู้ซื้อไว้ในมาตรา 442-445⁶ ดังนี้

1) ข้อยกเว้นความรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่องกรณีผู้ซื้อทราบว่าทรัพย์สินชำรุดบกพร่อง มาตรา 442 การตระหนักถึงของผู้ซื้อ

(1) ผู้ซื้อไม่มีสิทธิในกรณีของการชำรุดบกพร่อง หากเขาได้ตระหนักถึงข้อชำรุดบกพร่องเพื่อปฏิบัติตามสัญญา หากผู้ซื้อไม่ได้ตระหนักถึงข้อชำรุดบกพร่อง เนื่องมาจากประสาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง เขาอาจจะอ้างสิทธิในกรณีการชำรุดบกพร่องเช่นนั้น หากว่าผู้ขายได้ปกปิดความชำรุดบกพร่องโดยฉ้อโกง หรือได้ทำการรับประกันคุณภาพของทรัพย์สิน

(2) สิทธิที่จดทะเบียนในทะเบียนที่ดินต้องเอาออกไปโดยผู้ขาย แม้ว่าผู้ซื้อจะตระหนักถึงความดังกล่าวแล้ว

ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 442 เกี่ยวกับการตระหนักถึงของผู้ซื้อนี่ถือเป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่องกรณีที่ผู้ซื้อทราบว่าทรัพย์สินชำรุดบกพร่องซึ่งถือว่าผู้ซื้อประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ผู้ซื้อก็สามารถอ้างสิทธิในกรณีที่ทรัพย์สินชำรุดบกพร่องได้ หากผู้ขายได้ปกปิดความชำรุดบกพร่องไว้โดยการฉ้อโกง หรือได้ทำการรับประกันคุณภาพของทรัพย์สินไว้ ซึ่งจะคล้ายคลึงกับมาตรา 473 (1)- (2) ของประเทศไทย กล่าวคือ

การที่มาตรา 473 (1) กำหนดให้เหตุดังกล่าวเป็นเหตุยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ขาย ก็เนื่องจากผู้ซื้อเองได้รู้อยู่แล้ว หรือควรจะรู้ถึงความชำรุดบกพร่อง หากใช้ความระมัดระวังดังเช่น บุคคลธรรมดาทั่วไป (วิญญูชน) ในการตรวจสอบดู ดังนั้นก็เท่ากับผู้ซื้อยังเป็นผู้สมัครใจเข้าทำสัญญาซื้อขาย ทั้ง ๆ ที่บกพร่องนั่นเอง⁷ และรับมอบทรัพย์สินดังกล่าว จึงไม่ควรจะให้ผู้ซื้อสามารถเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบได้อีก

⁶ อัจฉริยา แก้วแสงอินทร์. *อสังหาริมทรัพย์ที่ 1*. หน้า 65-68.

⁷ ขุนประเสริฐ สุขมาตรา. (2499). *หลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ อสังหาริมทรัพย์ รับขน*. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 94.

ส่วนเหตุยกเว้นตาม (2) ของมาตรา 473 นี้ก็คล้ายกับ (1) ของมาตรานี้คือ ความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นอันเห็นประจักษ์ ซึ่งผู้ซื้อเห็น หรือพบได้ ในขณะที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อ แม้อ่อนทำสัญญาผู้ซื้อไม่รู้ก็ตาม และผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้โดยมิได้อิดเอื้อนหรือไม่ได้แย้งว่ากล่าว ตัดใจที่จะให้ผู้ขายยังคงต้องรับผิดชอบ ก็เท่ากับผู้ซื้อสมควรใจที่จะยอมรับเอาทรัพย์สินในสภาพดังกล่าวเช่นกัน แต่ถ้าผู้ซื้ออิดเอื้อน เช่น ให้ผู้ขายทำการซ่อมแซมความชำรุดบกพร่องโดยไม่ชักช้าแม้ผู้ซื้อจะยอมรับทรัพย์สินไว้ก่อน ผู้ขายก็ยังคงต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ

1) ข้อยกเว้นความรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่องกรณีผู้ขายประกันในเรื่องคุณภาพและไม่เป็นไปตามนั้น

มาตรา 443 การรับประกันถึงคุณภาพและความคงทน

(1) หากผู้ขาย หรือบุคคลที่สามได้ประกันคุณภาพของทรัพย์สินและยังคงรักษาคุณภาพพิเศษในระยะเวลาที่กำหนด (รับประกันในความคงทน) ดังนั้นในกรณีที่เรียกร้อยภายใต้การรับประกัน ผู้ซื้อที่มีสิทธิภายใต้การรับประกันในข้อตกลงที่มีในการประกาศการรับประกันและการโฆษณาที่เกี่ยวข้องต่อบุคคลผู้ซึ่งได้รับประกัน และสิทธิดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อการใช้หรือตามบทบัญญัติ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 443 เป็นกรณีที่ผู้ขายประกันในเรื่องคุณภาพและไม่เป็นไปตามนั้น กล่าวคือ หากผู้ขายได้ประกันคุณภาพของทรัพย์สิน หรือทรัพย์สินนั้นผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกร้อยให้ผู้ขายปฏิบัติภายใต้ข้อรับประกันตามที่ได้ตกลงกันไว้ แต่สิทธิดังกล่าวก็ไม่กระทบต่อสิทธิเรียกร้อยตามบทบัญญัติอื่น ๆ ตามกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการรับประกันสินค้าอาจจะโดยมีบัตรรับประกันสินค้าหรือมีการระบุในสัญญาที่ดีตามหลักเสรีภาพของการแสดงเจตนา ซึ่งมีการกล่าวรายละเอียดไว้แล้วในหัวข้อความรับผิดชอบของผู้ขาย ในบทที่ 3 กล่าวคือผู้ขายต้องรับผิดชอบแม้ทรัพย์สินนั้นจะชำรุดเพียงเล็กน้อยก็ตามเพราะถือเป็นองค์ประกอบเสริมของสัญญาและมีการตกลงกันชัดแจ้งแล้ว และผู้เขียนเห็นว่าหากผู้ขายไม่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องภายใต้เงื่อนไขที่ได้รับประกันไว้แล้วผู้ซื้อก็มีสิทธิเรียกร้อยให้ผู้ขายรับผิดชอบตามบทบัญญัติอื่น ๆ ในกฎหมายได้อีกเช่นกัน⁸

2) ข้อยกเว้นความรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่องกรณีที่มีการตกลงยกเว้นความรับผิดชอบไว้

มาตรา 444 ความรับผิดชอบที่ยกเว้น

ผู้ขายอาจจะไม่เชื่อถือในข้อตกลงที่ยกเว้นหรือจำกัดสิทธิของผู้ซื้อในกรณีชำรุดบกพร่อง หากผู้ขายปกปิดความชำรุดบกพร่อง หรือหากเขามีการรับประกันคุณภาพของทรัพย์สิน

⁸ ไพทิจิต เอกจริยกร. (2545). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. หน้า 176.

ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 444 นี้ เป็นข้อยกเว้นความรับผิดเพื่อชำระค
 บกพร่องกรณีมีการตกลงยกเว้นความรับผิดไว้ ซึ่งในทางปฏิบัติที่มักปรากฏอยู่ในประเทศไทยและ
 ต่างประเทศนั้น ผู้ขายมักจะกำหนดความตกลงหรือข้อสัญญาในเรื่องความรับผิดเพื่อชำระค
 บกพร่องไว้ ซึ่งลักษณะของความตกลงในระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายเกี่ยวกับการรับประกันความชำระค
 บกพร่องที่จะมี
 ขึ้นในวัตถุประสงค์ที่ซื้อขายกันมีได้ 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ความตกลงที่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ซึ่งในกรณีเช่นนี้เป็นเพียงการนำเอา
 กฎเกณฑ์ของกฎหมายที่มีอยู่แล้วมากำหนดไว้ในสัญญาซื้อขายเท่านั้น แต่แม้ไม่กำหนดไว้ผลในเรื่องนี้
 ก็เป็นไปตามกฎหมายอยู่แล้ว การกำหนดไว้ก็เพียงเพื่อให้ผู้ซื้อเข้าใจว่ามีหลักการรับประกันดังกล่าวทำ
 ให้ผู้ซื้อรู้สึกดีว่าผู้ขายรับประกันต่อความชำระค
 บกพร่อง

2. ความตกลงในลักษณะที่ยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบในกรณีที่ทรัพย์สินที่ซื้อขาย
 นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด

3. ความตกลงที่ผู้ขายรับประกันต่อความชำระค
 บกพร่องมากกว่าที่กฎหมายกำหนดซึ่งอาจ
 มีได้เช่นกันในกรณีที่ผู้ขายต้องการใช้ดังคุณลูกค้า⁹

ส่วนบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยที่บัญญัติถึงเรื่อง
 ข้อสัญญาเกี่ยวกับความรับผิดเพื่อชำระค
 บกพร่องนั้นปรากฏอยู่ในมาตรา 483 และ 484 ซึ่งในกรณีของ
 การตกลงยกเว้นความรับผิดนี้ ตามกฎหมายของประเทศไทยก็จะมีหลักกฎหมายตาม มาตรา 6 พ.ร.บ.
 ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 กล่าวคือ สัญญาระหว่างผู้บริ
 โภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้า
 หรือวิชาชีพที่มีการชำระหนี้ด้วย การส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้บริ
 โภคจะมีข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัด
 ความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือ วิชาชีพเพื่อความชำระค
 บกพร่องไม่ได้ เว้นแต่ ผู้บริ
 โภคได้รู้
 ถึงความชำระค
 บกพร่องอยู่แล้วในขณะที่ทำสัญญาในกรณีนี้ให้ข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบ
 นั้นมีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น ซึ่งในกรณีของสัญญาซื้อขาย
 รถยนต์ใหม่ถือว่าเข้ากรณีดังกล่าวข้างต้น

3) ข้อยกเว้นความรับผิดเพื่อชำระค
 บกพร่องกรณีทรัพย์สินถูกขายทอดตลาด

มาตรา 445 ข้อจำกัดความรับผิดในกรณีการขายทอดตลาด

หากทรัพย์สินได้ถูกขายไปตามการบังคับชำระหนี้ในการขายทอดตลาดซึ่งอธิบายได้ว่า
 เป็นประกันผู้ซื้อที่มีสิทธิในกรณีชำระค
 บกพร่องเท่านั้น หากผู้ขายปกปิดความชำระค
 บกพร่องหรือ
 รับประกันสภาพภายนอกของทรัพย์สิน

⁹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 173.

ตามประมวลกฎหมายแพ่งของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มาตรา 445 นั้นก็มีความคล้ายคลึงกับ มาตรา 473 (3) ของประเทศไทย กล่าวคือ กรณีทรัพย์สินนั้นถูกขายทอดตลาดโดยปกติผู้ทอดตลาดจะเปิดโอกาสให้ผู้ขายทอดตลาดได้ก่อน และเป็นทรัพย์สินที่จะขายปล่อยโดยไม่มีการรับรอง¹⁰ ดังนั้น ผู้ซื้อต้องตรวจดูทรัพย์สินดังกล่าวเองด้วย ความระมัดระวังก่อนจะประมูลซื้อ ซึ่งโดยมากจะเป็นการขายตามสภาพที่เป็นอยู่โดยผู้ขายไม่ได้รับประกันว่าทรัพย์สินนั้นอยู่ในสภาพไม่ชำรุดบกพร่อง¹¹

3.1.1.5 อายุความ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน (German Civil Code) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ปี 2002 ได้บัญญัติอายุความกรณีทรัพย์สินที่ซื้อขายมีความชำรุดบกพร่องไว้ในมาตรา 438 ดังนี้

มาตรา 438 ข้อจำกัดข้อเรียกร้องในกรณีชำรุดบกพร่อง

(1) ข้อเรียกร้องในมาตรา 437 Nos 1 และ 3 สะดุดลง :

1. ใน 30 ปี หากข้อบกพร่องยังมีอยู่

a) ในสิทธิของบุคคลภายนอกในเรื่องของการเรียกร้องให้มอบทรัพย์สินที่ซื้อไว้ หรือ

b) ในสิทธิอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้ในทะเบียนที่ดิน

2. ใน 5 ปี

a) ในกรณีเรื่องของสิ่งปลูกสร้าง

b) ในกรณีของทรัพย์สินซึ่งได้ถูกใช้เพื่อสิ่งปลูกสร้างในกรณีที่ใช้ตามธรรมดาและได้

เป็นเหตุให้เกิดความชำรุดบกพร่อง และ

3. กรณีอื่น ใน 2 ปี

(2) ในกรณีที่ดิน ระยะเวลาอายุความเริ่มเมื่อ มีการโอนทรัพย์สิน ในกรณีอื่นขึ้นกับการส่งมอบของทรัพย์สิน

(3) ในการทำเสียหายจาก อนุมาตรา (1) Nos 2 และ 3 และ (2) ข้างต้น การเรียกร้องสะดุดลงเมื่อสิ้นสุดอายุความมาตรฐาน หากผู้ขายปิดบังความชำรุดบกพร่องโดยนอ โกง แต่อย่างไรก็ตามในกรณีอนุมาตรา (1) ข้อ 2 ข้างต้น การเรียกร้องไม่สะดุดลงก่อนการสิ้นสุดระยะเวลาที่ระบุไว้แล้ว

¹⁰ ขุนประเสริฐ สุขมาตรา. *อสังหาริมทรัพย์* 7. หน้า 94.

¹¹ ไพทิต เอกจริยกร. *อสังหาริมทรัพย์* 8. หน้า 176.

(4) มาตรา 218 ใช้กับสิทธิในการเลิกสัญญาที่ระบุไว้ใน มาตรา 437 แม้ว่าการเลิกสัญญาของผู้ซื้อไม่มีผลบังคับโดยผลของมาตรา 218 (1) ผู้ซื้อก็อาจปฏิเสธที่จะชำระราคาเสมือนการสิ้นสุดสัญญาตามสิทธิที่เขามี หากเขากระทำการใช้สิทธิดังกล่าว ผู้ขายอาจจะยกเลิกสัญญา

(5) มาตรา 218 และอนุมาตรา (4) วรรค 2 ข้างต้น มาเปรียบเทียบกับใช้สิทธิกับสิทธิที่จะลดราคาตามที่ระบุใน มาตรา 437

ในกรณีอายุความนี้จะขอกว่าถึงเฉพาะอายุความของสังหาริมทรัพย์ เฉพาะใน (1) ข้อ 1 คือตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน (German Civil Code) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี ค.ศ. 2002 นั้น อายุความกรณีสังหาริมทรัพย์ที่ซื้อขายชำรุดบกพร่อง จะมีอายุความ 30 ปี นับแต่ส่งมอบทรัพย์สินซึ่งในกรณีของรถยนต์ก็ถือเป็นสังหาริมทรัพย์จึงมีอายุความในการฟ้องร้อง 30 ปี นับแต่ส่งมอบ ซึ่งจะแตกต่างจากประเทศไทย ตาม มาตรา 474 ก็จะมีอายุความ 1 ปีภายหลังจากพบเห็นความชำรุดบกพร่อง แต่การจะพิสูจน์ให้เห็นว่านับแต่พบความชำรุดบกพร่อง นั้นอาจจะยาก โดยเฉพาะกรณีรถยนต์นั้นหากความชำรุดบกพร่องนั้นผู้ซื้อเคยนำรถเข้าซ่อมแล้วหลายครั้งแต่จะได้แย้งว่าเพิ่งพบเห็นในปีที่ 31 นี้ก็อาจจะถือว่าใช้ไม่ได้หรืออยู่ในฐานะที่เสียเปรียบและโดยเฉพาะรถยนต์เป็นทรัพย์สินที่มีกลไกสลับซับซ้อนโดยผู้ซื้อที่ไม่มีความรู้เรื่องเครื่องยนต์ เพียงพอเวลาเอารถเข้าซ่อมอาจจะไม่รู้ว่่าส่วนใดที่เสียหายบ้าง ที่ช่างซ่อมให้เป็นส่วนใดบ้าง ดังนั้นเกี่ยวกับอายุความฟ้องร้อง 1 ปี นับแต่พบเห็นความชำรุดบกพร่องนี้ถือว่าอยู่ในฐานะเสียเปรียบ

3.1.2 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

สิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกามีบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคภายหลังการซื้อขายนสินค้ารถยนต์ใหม่ 3 ประการคือ¹²

1. ประมวลกฎหมายแม่แบบทางพาณิชย์ (The Uniform Commercial Code หรือ UCC)
2. กฎหมายรับประกันทรัพย์สินที่ขาย (The Magnuson-Moss Warranty)
3. กฎหมายเลมอนลอว์ในแต่ละมลรัฐ (The State By State Lemon Laws)

¹² ธรรมรัตน์ ลิ้มกุลพงษ์. (2545). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อขายและเช่าซื้อรถยนต์ใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 158-162.

จากแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาในคดีที่เกี่ยวข้องกับ ความรับผิดชอบตามคำรับประกันสินค้า ความรับผิดชอบในทางละเมิดตามหลักประมวลเดินเล่อและหลักความรับผิดชอบเด็ดขาด ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีการนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมากำหนดเป็น The Uniform Commercial Code จนได้รับการบัญญัติเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรของรัฐบาลกลางที่ได้รับรองใช้ทั่วไปในมลรัฐต่าง ๆ ได้แก่ The Magnuson Moss Warranty Federal Trade Commission Improvement Act 1975 ซึ่งแต่ละมลรัฐได้นำไปบัญญัติเป็นกฎหมายเลมอนลอว์ซึ่งแยกใช้โดยมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันบ้างตามความเหมาะสมของแต่ละมลรัฐ และสามารถแก้ไขปัญหาระเบิดของความชำรุดบกพร่องในกฎหมายของแต่ละมลรัฐเกี่ยวกับคำรับประกันสินค้าได้จนถึงปัจจุบันนี้ ดังนั้น จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา อธิบายได้ดังนี้

3.1.2.1 สภาพบังคับของกฎหมาย

กฎหมายเลมอนลอว์ในแต่ละมลรัฐ (State By State Lemon Laws) ซึ่งแต่ละมลรัฐจะนำมาบัญญัติและบังคับใช้จะแตกต่างกันไปตามแต่ความเหมาะสมใน แต่ละมลรัฐทั่วประเทศและจะนำมาบัญญัติเป็นกฎหมายเลมอนลอว์ที่จะแตกต่างจากเลมอนลอว์ของ มลรัฐอื่นๆ จากกฎหมายโดยที่จะวางหลักกฎหมายในเรื่องสัญญารับประกันโดยให้ ผู้ซื้อเรียกกร้องหนังสือใบรับประกันเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ผลิตยานยนต์ใหม่ (Manufacturer of a New Vehicle) ที่ผู้ซื้อได้ซื้อพร้อมคำรับประกันเป็นลายลักษณ์อักษร (Manufacturer's Written Warranty) ที่ผู้ผลิตรับประกันว่าจะรับซ่อมแซมรถยนต์ใหม่นั้นให้ในระหว่างระยะเวลาที่ผู้ผลิตรับประกันให้คำรับประกันไว้

3.1.2.2 ขอบเขตของกฎหมาย

ขอบเขตของกฎหมายครอบคลุมยานยนต์ใหม่ โดยรวมถึงรถยนต์ใหม่ รถตู้ รถบรรทุกหรือส่วนโครงสร้างหลักของรถบ้านเคลื่อนที่ แต่ผู้ซื้อจะต้องซื้อโดยไม่มุ่งใช้ประโยชน์ทางธุรกิจการค้า

การให้โอกาสซ่อมแซมที่มีจำนวนครั้งแน่นอนนี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ ถ้าผู้ผลิตยานยนต์ใหม่ (Manufacturer) หรือตัวแทนฝ่ายขาย (Dealer) ไม่ประสบความสำเร็จในการซ่อมแซมยานยนต์ที่ชำรุดบกพร่องให้ถูกลงได้ตามที่ให้คำรับประกันนั้นแล้ว ทั้งนี้กฎหมายได้ระบุให้โอกาสซ่อมแซมได้ในจำนวนครั้งที่จำกัดแน่นอนซึ่งหากผู้ผลิตหรือตัวแทนฝ่ายขายได้พยายามซ่อมแซมจนครบจำนวนครั้งที่ระบุไว้นั้นอย่างมีเหตุผลแล้วภายในระหว่างช่วงเวลาที่รับประกันนั้นแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถซ่อมแซมความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นให้หายขาดได้ ดังนั้นแสดงว่าสัญญารับประกันที่ให้ไว้ย่อมไร้ผล ดังนี้ ผู้ผลิตจะต้องเปลี่ยนยานยนต์คันใหม่หรือจะชดใช้ราคาแห่งยานยนต์ที่ผู้ซื้อได้สูญเสียไป เพราะการซื้อขายยานยนต์คันนั้น ทั้งนี้แล้วแต่ความประสงค์ว่าผู้ซื้อนั้นจะต้องการเลือกให้ผู้ผลิต

ยานยนต์ปฏิบัติอย่างไร ทั้งนี้กรณีหลังจากจะมีการคำนวณเงินค่าได้ใช้งานยานยนต์ใหม่คันที่มีปัญหาเพื่อหักออกก่อน ฉะนั้น ภายหลังจากได้หักค่าสึกหรอจากการได้ใช้ยานยนต์นั้น โดยคำนวณจากตัวเลขตามหน้าปัดเข็มไมล์ก่อนส่งซ่อมนั้นแรกสุดออกก่อนแล้ว ถ้าเหลือเท่าใดจึงจะชำระคืนให้แก่ผู้ซื้อ

3.1.2.3 ข้อจำกัดของระยะเวลาในการซ่อมแซม

เพราะเหตุว่า กฎหมายเลมอนลอร์นี่ จะใช้หลักของการตั้งข้อสมมติฐานเป็นคุณแก่ผู้ซื้อไว้เป็นเบื้องต้นโดยระบุจำกัดตัวเลขที่แน่นอนของจำนวนครั้งที่เปิดโอกาสให้ผู้ผลิตหรือตัวแทนฝ่ายขายได้เข้าซ่อมแซมยานยนต์ใหม่คันที่มีปัญหาไว้เช่นนี้ ฉะนั้นถ้าหากผู้ผลิตหรือตัวแทนฝ่ายขายได้ใช้ความพยายามซ่อมแซมจนครบตามจำนวนครั้งที่ระบุไว้ในกฎหมายเลมอนลอร์นี่อย่างมีเหตุผลแล้ว ภายได้ข้อจำกัดของเรื่องระยะเวลาว่าต้องอยู่ในระหว่างช่วงเวลาที่รับประกันนั้นเท่านั้น และเมื่อในที่สุดก็ยังไม่สามารถซ่อมแซมความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นให้หายขาดได้ตั้งคำรับประกันที่ได้ให้สัญญาไว้ซึ่งส่งผลให้ผู้ผลิตจะต้องเปลี่ยนยานยนต์คันใหม่ หรือจะชดใช้ราคาแห่งยานยนต์ที่ผู้ซื้อได้สูญเสียไปเพราะการซื้อขายยานยนต์คันนั้นให้คืนแก่ผู้ซื้อดัง ได้กล่าวแล้ว

3.1.2.4 เงื่อนไขต้องเกิดขึ้นก่อนแล้วจนครบทั้ง 4 ข้อ

เงื่อนไขข้อพึงปฏิบัติของผู้ซื้อรถยนต์ใหม่เพื่อให้ได้รับประโยชน์จาก ข้อสันนิษฐานของกฎหมายเลมอนลอร์นี่ โดยจะต้องมีเงื่อนไขครบ 4 ข้อเหล่านี้เกิดขึ้นก่อนแน่นอนแล้วเท่านั้น ผู้ซื้อจึงจะสามารถอาศัยข้อสันนิษฐานเป็นคุณของกฎหมายเลมอนลอร์นี่ ที่ให้แก่ผู้ซื้อรถยนต์ใหม่คันนั้นทันที และก่อให้เกิดสิทธิตามกฎหมายนี้ที่จะอยู่ในฐานะที่จะเลือกระหว่างการยอมรับรถยนต์ใหม่คันอื่น รุ่นเดิมหรือรุ่นใกล้เคียงกับคันเดิมจากผู้ผลิตนั้นมาแทนคันที่มีปัญหาหรือจะเลือกที่จะรับชดใช้คืนในราคาแห่งยานยนต์นั้นที่ผู้ซื้อ ได้สูญเสียไปแล้วเพราะการซื้อขายรถยนต์คันนั้นให้คืนแก่ผู้ซื้อนั้นแทนได้ดัง ได้กล่าวมาแล้ว

เงื่อนไขทั้ง 4 ประการมีดังนี้

- ก) เงื่อนไขให้ผู้ผลิตได้พยายามทำการซ่อมแซมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ใหม่นั้นแล้ว หลังจากได้รับคำบอกกล่าวจากผู้ซื้อแล้ว ทางผู้ผลิตรถยนต์ใหม่ หรือตัวแทนของเขานั้น ได้พยายามทำการซ่อมแซมรถยนต์ใหม่ที่ผู้ซื้อแจ้งว่าเกิดปัญหาชำรุดบกพร่องขึ้น เป็นจำนวนตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป โดยที่ต้องเป็นปัญหาเรื่องเดียวกันหรือรถยนต์นั้นไม่สามารถใช้งานได้เกินกว่า 3 วันขึ้นไป (ไม่จำเป็นต้องนับต่อเนื่องกัน) ในขณะที่เตรียมเข้ารับการซ่อมแซมครั้งใดๆ ก็ตาม

ข) เงื่อนไขของการพยายามซ่อมแซม

เงื่อนไขของการพยายามซ่อมแซมจำนวนทั้ง 4 ครั้ง หรือการที่รถยนต์นั้นไม่สามารถใช้งานได้เกินกว่า 30 วันขึ้นไป (โดยไม่จำเป็นต้องนับต่อเนื่องกัน) นั้นจะต้องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายใน 12 เดือน นับแต่ยานยนต์นั้นได้ส่งถึงมือผู้ซื้อ หรือภายในระยะทาง 12,000 ไมล์ คัดจากหน้าปัดเข็มไมล์ (Odometer) แล้วแต่ว่าเหตุการณ์ใดจะเกิดขึ้นก่อน

ค) เงื่อนไขต้องระบุไว้แล้วในสัญญา

ปัญหานั้นต้องเป็นปัญหาที่ระบุครอบคลุมถึงตามสัญญาฉบับประกัน โดยชัดเจนของผู้ผลิต และส่งผลอย่างมีระดับนัยสำคัญทำให้ลดคุณค่าในการใช้งานรถยนต์นั้น หรือทำให้เสื่อมราคาตลาด ความปลอดภัยของผู้ขับขี่ใช้งาน ทั้งนี้โดยต้องมีได้มีสาเหตุจากการใช้งานโดยผิดวิธีจากผู้ซื้อเอง

ง) เงื่อนไขบังคับผู้ซื้อต้องแจ้งบอกกล่าวโดยตรงไปยังผู้ผลิตก่อน

ผู้ซื้อจำเป็นต้องแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยการบอกกล่าวโดยตรงไปยังผู้ผลิต เพื่อรับทราบปัญหา ก่อน ถ้าได้มีการระบุเป็นเงื่อนไขไว้ในหนังสือคำประกันของผู้ผลิต หรือระบุไว้ในหนังสือคู่มือการใช้งานของรถยนต์นั้น¹³

ถ้าครบเงื่อนไขทั้ง 4 ข้อนี้แล้ว กฎหมายเลมอนลอร์ก็จะตั้งข้อสันนิษฐานเป็นคุณแก่ผู้ซื้อรถยนต์ใหม่ทันที และก่อให้เกิดสิทธิตามกฎหมายนี้ที่จะอยู่ในฐานะที่จะเลือกรับรถยนต์คันใหม่จากผู้ผลิตมาแทนคันเดิมหรือเลือกที่จะรับใช้ราคาแห่งรถยนต์นั้นที่ผู้ซื้อได้สูญเสียไป เพราะการซื้อขารถยนต์คันนั้นให้คืนแก่ผู้ซื้อแทนดังได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ เหตุการณ์ทั้งสองอย่างนี้จะไม่เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ เพราะฝ่ายผู้ผลิตก็อยู่ในฐานะที่จะต้องพิสูจน์ว่าไม่มีปัญหาเกิดหลงเหลืออยู่อีกแล้ว หรือผู้ผลิตยังไม่มีโอกาสได้เข้าทำการซ่อมแซมตามจำนวนครั้งที่กฎหมายบัญญัติ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ไม่ส่งผลอย่างมีระดับนัยสำคัญถึงกับทำให้ลดคุณค่าในการใช้งานยานยนต์นั้นหรือทำให้เสื่อมราคา ส่งผลให้ลดความปลอดภัยของผู้ขับขี่ใช้งาน หรือปัญหานั้นมีสาเหตุเกิดจากการใช้งานโดยผิดวิธีจากผู้ซื้อเอง แต่อย่างไรก็ตาม แม้อัตโนมัติจะไม่เข้าเงื่อนไขครบทั้ง 4 ข้อ แต่ทางผู้ผลิตก็ยังไม่สามารถซ่อมแซมปัญหาที่เกิดขึ้นให้ยุติลงได้แล้วเช่นนี้ ทางผู้ผลิตจะต้องรับซื้อยานยนต์คันที่มีปัญหาคืนกลับไปจากผู้บริโภค

มีข้อพึงสังเกตว่า ถ้าทางผู้ผลิตตั้งเงื่อนไขไว้ก่อนซื้อขายแล้วว่าผู้ซื้อจะต้องนำปัญหาที่เกิดขึ้นไปเข้ากระบวนการไกล่เกลี่ย ของผู้ผลิตที่ได้รับการรับรองถูกต้องแล้วก่อน (Certified Arbitration

¹³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 158-162.

Program) ดังนี้ยอมเป็นการบังคับให้ผู้ซื้อจะต้องปฏิบัติตามนั้นไปก่อนและถ้าไม่พอใจในผลของกระบวนการนั้นแล้วจึงจะก่อให้เกิดสิทธิที่ผู้ซื้อรถยนต์ใหม่นี้ ที่จะฟ้องร้องต่อศาลโดยได้รับประโยชน์จากการอาศัยข้อสันนิษฐานเบื้องต้นที่เป็นคุณแก่ตนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเลมอนลอว์นี้ได้ต่อไป

จากกฎหมาย Lemon Law ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับรถยนต์โดยเฉพาะจะมีเงื่อนไขหรือข้อสันนิษฐานที่เป็นคุณต่อ ผู้ซื้อ กล่าวคือ ในกฎหมาย Lemon Law จะมีการระบุชัดเจนและจำกัดระยะเวลาในการซ่อมแซมโดยให้ผู้ซื้อแจ้งผู้ผลิตให้ทำการซ่อมแซมรถยนต์ที่ชำรุดบกพร่องซึ่งมีการระบุชัดเจนว่า 3 หรือ 4 ครั้ง ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ บางมลรัฐเช่น อลาสก้า กำหนดให้ผู้ผลิตมี โอกาสซ่อมแซมเพียง 1 ครั้งเท่านั้น ในการซ่อมแซมรถยนต์ในส่วนที่ชำรุดบกพร่องซึ่งเป็นสาระสำคัญอันอาจเป็นผลให้ผู้ซื้อหรือผู้ใช้รถยนต์ต้องเสียชีวิตหรือประสบอุบัติเหตุอย่างร้ายแรงซึ่งจะแตกต่างจาก กฎหมายเรื่องชำรุดบกพร่องของประเทศไทยไม่ได้มีการระบุชัดเจนถึงสิทธิที่ผู้ซื้อจะนำรถยนต์ที่ชำรุดบกพร่องเข้าซ่อมแซมต่อผู้ผลิตได้เลย

กรณีที่รถยนต์ที่มีความชำรุดบกพร่องและผู้ซื้อนำรถยนต์ให้ ผู้ผลิตพยายามทำการซ่อมแซมตามจำนวนครั้งที่กำหนดในแต่ละมลรัฐแล้วหากผู้ขาย ไม่สามารถซ่อมแซมให้ปราศจากความชำรุดบกพร่องได้หรือกรณีที่รถยนต์ไม่สามารถใช้งานได้เกินกว่า 30 วันขึ้นไป (โดยไม่จำเป็นต้องนับต่อเนื่องกัน) ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นภายในระยะเวลาประกันที่บริษัทผู้ผลิตรถยนต์กำหนดเช่นภายใน 1 ปี หรือ 12,000 ไมล์ ซึ่งสิทธิของผู้ซื้อในส่วนนี้แตกต่างจากสิทธิของผู้ซื้อในประเทศไทยกล่าวคือ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ไม่มีการระบุชัดเจนว่าหากรถยนต์ที่ชำรุดบกพร่องไม่สามารถซ่อมแซมให้ปราศจากความชำรุดบกพร่องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ผู้ซื้อที่มีสิทธิอยู่ในฐานะที่จะเลือกรับรถยนต์คันใหม่ในรุ่นเดียวกันจากผู้ผลิตมาแทนคันเดิม หรือเลือกที่จะรับใช้รถคันเดิมคันนั้นที่ผู้ซื้อได้สูญเสียไป เพราะมีฉะนั้นประเทศไทยก็คงไม่มีปัญหาว่าการทบทวน ซึ่งผู้ซื้อเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่หรือคืนเงินแต่ผู้ขายไม่ยอมปฏิบัติตามรวมถึงกรณีอื่น ๆ ด้วย ในกรณีของคุณเดือนเพ็ญ ที่ออกมาทบทวนรถยนต์ยี่ห้อฮอนด้า รุ่นซีอาร์วี จนทางบริษัทฮอนด้าต้องออกมารับซื้อรถยนต์คันนั้นคืนไปก็เนื่องมาจากว่าบริษัทกลัวเสียชื่อเสียงและได้กล่าวไว้ด้วยว่าการพิจารณาคืนเงินค่ารถยนต์แก่นางสาวเดือนเพ็ญนี้ไม่ใช่บรรทัดฐานต้องพิจารณาเป็นกรณีไป ซึ่งในส่วนนี้นักกฎหมายนั้นหากจะนำข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับคุณเดือนเพ็ญมาพิจารณาจะต้องมีการตีความบทบัญญัติกฎหมายใน หมวดอื่นมาตีความเพื่อปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

3.1.2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกา

เมื่อปี พ.ศ. 2496 (ค.ศ. 1953) ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายพาณิชย์ฉบับเอกรูป (The Uniform Commercial Code)¹⁴ โดยเรียกชื่อย่อว่า “U.C.C.” ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในมลรัฐต่างๆ ไปเป็นส่วนใหญ่ทั้งยอมรับว่าเป็นประมวลกฎหมายที่ทันสมัยมาก เพราะกฎหมายฉบับนี้ได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เคยปรากฏใน “กฎหมายลักษณะการซื้อขาย” ของอังกฤษ และนำเอาข้อบกพร่องในกฎหมายลักษณะการซื้อขายฉบับเอกรูปของสหรัฐอเมริกา (The Uniform Sales Act) ซึ่งเคยเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในสมัยก่อนๆ มาปรับปรุงประมวลกฎหมายพาณิชย์ฉบับเอกรูปของสหรัฐอเมริกา ในส่วนที่เกี่ยวกับการซื้อขายประเภทสังหาริมทรัพย์แต่ไม่รวมไปถึงการซื้อขายเงินตรา และอสังหาริมทรัพย์ ประมวลกฎหมายพาณิชย์ฉบับ U.C.C. ดังกล่าว กำหนดให้การขายสินค้าราคาตั้งแต่ 500 ดอลลาร์ขึ้นไป ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือเพื่อใช้ในการฟ้องร้องบังคับคดี ดังนั้น สัญญาซื้อขายรถยนต์จึงต้องอยู่ได้บังคับแห่งกฎหมายนี้ด้วย

บทบัญญัติของกฎหมายที่ผู้ศึกษาได้นำมาศึกษาในสารนิพนธ์ฉบับนี้ จะนำมาศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายรถยนต์ที่ปรากฏใน “คำแนะนำผู้ซื้อ” (Buyers Guide) เท่านั้น เพราะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วโดยตรง

ในปี ค.ศ. 1975 สำนักงานคณะกรรมการการค้าของสหรัฐอเมริกา หรือ The Federal Trade Commission (FTC) ได้พิจารณาเห็นว่าประมวลกฎหมายพาณิชย์ฉบับเอกรูปของสหรัฐอเมริกา ที่เรียกว่า “The Uniform Commercial Code (U.C.C.)” ซึ่งใช้บังคับในทุกมลรัฐ นั้น แม้จะมีเนื้อหาในเรื่อง การรับประกันทรัพย์สินที่ขายในกรณีที่มีความชำรุดบกพร่องเกิดอยู่แล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้บริโภคได้เพียงพอ ผู้บริโภคยังคงได้รับความไม่เป็นธรรมจากผู้ผลิต จึงเห็นสมควรที่จะจัดทำกฎหมายขึ้นใหม่เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองมากยิ่งขึ้น¹⁵

The Federal Trade Commission (FTC) เห็นความสำคัญของปัญหาของผู้บริโภค ในเรื่องรถยนต์ใช้แล้วจึงได้มีการออกระเบียบว่าด้วยข้อปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์มือสอง (A Dealer’s Guide to The Used Car Rule) ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์ทุกรายต้องปฏิบัติคือ การจัดทำเอกสารที่เรียกว่า “คำแนะนำผู้ซื้อ” หรือ “Buyers guide”

¹⁴ สุขุม สุภนิตย์. (2549). *คำอธิบายกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 36.

¹⁵ วิญญู เครื่องงาม. (2540). *คำอธิบายกฎหมายว่าด้วย ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้*. กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ. หน้า 14.

“คำแนะนำผู้ซื้อ” หรือ “Buyers guide” คือ เอกสารที่เป็นข้อมูลที่สำคัญอันเป็นประโยชน์ต่อผู้ซื้อ เพื่อชี้แจงให้ผู้ซื้อทราบถึงประเด็นสำคัญของรถยนต์ใช้แล้วในแต่ละคัน และให้ข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ โดยปิดเอกสารดังกล่าวให้เห็นเด่นชัดในตัวรถยนต์ นอกจากนี้ต้องจัดเตรียมข้อมูลรายละเอียดของชิ้นส่วนอุปกรณ์ของรถยนต์ที่ผู้ขายจะรับผิดชอบ หากผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วไม่ปฏิบัติตามจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย

คำแนะนำผู้ซื้อ หรือ Buyers guide มีสาระสำคัญ¹⁶ ดังนี้

1. ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับรถยนต์มือสอง ชื่อชนิดรถยนต์ รุ่นปีที่ผลิตและรหัสหมายเลขตัวถัง
2. ระบุความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วว่าเป็นการรับประกันลักษณะใด ซึ่งจะ

มีความรับผิดชอบใน 2 ลักษณะคือ

1) ความรับผิดชอบที่เรียกว่า “As is” หรือ เป็นการซื้อขายกันตามสภาพสิ่งของที่เห็น ซึ่งจะไม่ได้การรับประกันจากผู้ขายแต่ประการใด

2) ความรับผิดชอบที่เรียกว่า การรับประกัน (Warranty) ซึ่งแยกได้เป็น 2 ลักษณะ

(1) การรับประกันความผิดแบบจำกัดความรับผิด (Limited Warranty) โดยจำกัดว่าให้การรับประกันในกรณีใดและระยะเวลาเท่าใด

(2) ความรับผิดชอบเต็มรูปแบบ (Full) รับประกันทุกกรณีไม่มีเงื่อนไข

3. สัญญาการให้บริการ ระบุในรายละเอียดเกี่ยวกับการให้บริการ ค่าใช้จ่าย เงื่อนไขอื่นๆ ให้ชัดเจนว่าจะรับผิดชอบเพียงใด

4. ข้อมูลรายละเอียดของผู้ประกอบธุรกิจ ได้แก่ ชื่อ ที่อยู่ และบุคคลซึ่งสามารถติดต่อได้ในกรณีที่รถยนต์มีปัญหา

ในวันที่ 4 มกราคม ค.ศ. 1975 สำนักงานคณะกรรมการการค้าของสหรัฐอเมริกา ได้เสนอกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคฉบับหนึ่งเรียกว่า “The Magnuson-Moss Warranty Act.” หรือ “กฎหมายรับประกันทรัพย์สินที่ขาย (Warranty Act.)”

ด้วยเหตุสำคัญที่ได้กล่าวมาแล้ว สัญญาการรับประกันทรัพย์สินที่ขาย (Warranty) ที่นำมาใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์ใช้แล้ว ที่ปรากฏอยู่ในคำแนะนำผู้ซื้อเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของกฎหมายรับประกันทรัพย์สินที่ขายเช่นกัน

¹⁶ เรื่องเดียวกัน. หน้า 14.

การรับประกันทรัพย์สินที่ขายหรือข้อสัญญาว่าจะรับผิดชอบ หมายถึง ข้อสัญญาใดๆ ที่แสดงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสินค้า ซึ่งผู้แสดงข้อความนั้นรับประกันว่าจะปฏิบัติตามนั้น และถ้าหากว่าไม่ปฏิบัติตามนั้น ตนเองก็ยินยอมจะรับผิดชอบ ในการซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วในประเทศสหรัฐอเมริกา สัญญาการรับประกันเพื่อความซำรุดบกพร่อง หรือการรับประกันทรัพย์สินที่ขายนั้น นำมาบังคับใช้ในคำแนะนำผู้ซื้อด้วยการรับประกันทรัพย์สินที่ขายหรือข้อสัญญาว่าจะรับผิดชอบมี 2 ประการ คือ

ก. ข้อสัญญาว่าจะรับผิดชอบ หรือ การรับประกันอย่างชัดเจน

การรับประกันโดยชัดเจน (Express Warranty) หมายถึง คำรับรองหรือการรับประกันที่ผู้ขายได้แสดงอย่างชัดเจนในสัญญาด้วยวาจา หรือลายลักษณ์อักษร การที่จะพิจารณาว่า อาจทำด้วยวาจา หรือลายลักษณ์อักษรนั้น ขึ้นอยู่กับสัญญาซื้อขายที่เป็นประจักษ์ ถ้าสัญญาซื้อขายที่กฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ การรับประกันอย่างชัดเจนก็ต้องทำเป็นหนังสือ ถ้าสัญญาซื้อขายมีหลักฐานเป็นหนังสือ การรับประกันอย่างชัดเจนก็ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย

กฎหมายการรับประกันของสหพันธรัฐ (Federal Warranty Act) กำหนดให้ทำเป็นหนังสือ (The warranty act applied only to a “written warranty”) และการให้สัญญาด้วยวาจาไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีได้ การรับประกันโดยชัดเจน ยังแบ่งออกเป็น 2 ชนิด¹⁷ คือ

(1) การรับประกันแบบเต็มรูป (Full) หมายถึง การรับประกันแบบเต็มรูปหรือรับประกันทุกกรณี โดยไม่มีเงื่อนไข ผู้ให้การรับประกันจะต้องรับผิดชอบ อาจเปลี่ยนสินค้าให้ใหม่ หรือซ่อมให้อยู่ในสภาพเดิม แล้วแต่กรณี ถ้าเป็นกรณีรถยนต์ใช้แล้วผู้รับประกันอาจจะเขียนระบุไว้ว่า จะเปลี่ยนให้ใหม่ หรือซ่อมให้อยู่ในสภาพที่ดีก็ได้ แต่ทั้ง 2 กรณี ผู้ซื้อไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ผู้รับประกันอาจจะระบุระยะเวลาที่กำหนดครอบคลุมไว้เท่าใด หรือระยะนานเท่าใด เช่น กำหนดระยะเวลา 90 วัน หรือ 3000 ไมล์ แล้วแต่อย่างไรนครบกำหนดก่อน เป็นต้น

(2) การรับประกันแบบมีเงื่อนไข หรือแบบมีข้อจำกัด (Limited Warranty) โดยระบุไว้ว่าประกันในเรื่องใดบ้าง กรณีใดบ้าง เช่น รับประกันเรื่องเครื่องยนต์หรือระบบเกียร์ หรืออาจจะระบุว่า หากการซ่อมทุกครั้งผู้ประกันไม่คิดค่าแรงแต่ผู้ซื้อต้องจ่ายค่าชิ้นส่วนอะไหล่ ดังนี้ เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามเงื่อนไขใด ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้ในการประกันแบบมีเงื่อนไขนี้ ผู้ซื้ออาจใช้สิทธิในกรณีที่ซื้อสินค้าไปแล้วภายในระยะเวลา 90 วัน นับแต่วันซื้อ ผู้ซื้ออาจใช้สิทธิการประกันโดยผลของกฎหมายประจํามลรัฐ ซึ่งผู้ขายต้องรับผิดชอบด้วยก็ได้

¹⁷ Earn W. Kitner, Primer On The Law of Deceptive Practices, A Guide for Business 2nd ed., (N.Y. : Macmillan Publishing, 1993), p. 326.

ข้อสัญญาว่าจะรับผิดชอบโดยปริยาย (Implied Warranty) หรือ การรับประกันโดยอำนาจแห่งกฎหมาย ข้อสัญญาว่าจะรับผิดชอบโดยปริยาย หมายความว่า มีกฎหมายรับรองและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ผู้ขายว่าได้รับรองหรือรับประกันไว้เช่นนั้น แม้ว่าตามความเป็นจริงแล้วผู้ขายอาจไม่ได้สัญญาหรือให้คำรับรองไว้เลยก็ตาม คำรับรองเช่นนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การรับประกันโดยอำนาจแห่งกฎหมาย”¹⁸ ก็ได้

ยกตัวอย่างเช่น สัญญาการซื้อขายรถยนต์ แม้จะเป็นรถยนต์ใช้แล้วก็ตาม เมื่อได้มีการซื้อขายแล้ว รถยนต์คันนั้นไม่สามารถวิ่งได้ หรือนำไปใช้งานได้ตามปกติ ผู้ขายก็ต้องรับผิดชอบ เป็นต้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เมื่อผู้ขาย (Dealer) ทำการขายรถยนต์ไป ผู้ขายย่อมได้ให้คำรับรองหรือการประกันโดยปริยายว่ารถคันนั้นสามารถใช้ได้ตามปกติวิสัย (Merchantability) ทั้งนี้ เพราะผู้ที่จะขออนุญาตจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว จะนำรถที่ใช้การไม่ได้มาจออกขายไม่ได้ จะต้องนำไปขายเป็นเศษเหล็กหรือขายเป็นชิ้นส่วน โดยต้องจดทะเบียนขออนุญาตอีกประเภทหนึ่งต่างหาก

ข้อสัญญาว่าจะรับผิดชอบโดยปริยายหรือโดยอำนาจแห่งกฎหมาย มีดังนี้

ก) การรับประกันเรื่องกรรมสิทธิ์ (Warranty of Title) หมายความว่า ผู้ขายรับรองต่อผู้ซื้อว่าตนมีกรรมสิทธิ์ และมีสิทธิโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ซื้อได้จริง ถ้าผู้ซื้อไม่ได้กรรมสิทธิ์ผู้ขายต้องรับผิดชอบทุกประการ

ข) การรับประกันเรื่องการติดพัน (Warranty Against Encumbrances) หมายความว่า ผู้ขายรับรองต่อผู้ซื้อว่าสินค้านั้นปลอดจากการติดพัน การระจำยอม หรือภาระใด ๆ

ค) การรับประกันเรื่องการใช้สินค้าสมประโยชน์หรือสมความมุ่งหมาย (Warranty of Fitness For a Particular Purpose) หมายความว่า ผู้ขายยอมรับว่าตนรู้แล้วว่า ผู้ซื้อต้องการสินค้านั้นเพื่อประโยชน์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นคำรับรองโดยปริยายว่าผู้ซื้อสามารถนำสินค้านั้นไปใช้ สมประโยชน์ หรือสมความมุ่งหมายของผู้ซื้อได้

ง) การรับประกันเรื่องการใช้สอยสินค้าได้ตามวิสัยการใช้ทั่วไป (Warranty of Merchantability) หมายความว่า ผู้ขายรับรองต่อผู้ซื้อว่า สินค้านั้นสามารถใช้ได้สมประโยชน์ตามสภาพของสินค้านั้น ข้อสัญญาว่าจะรับผิดชอบโดยปริยายหรือการรับประกันโดยอำนาจแห่งกฎหมายนี้ย่อมมีอยู่ แม้ว่าผู้ขายจะมิได้รับรู้หรือตกลงด้วยก็ตาม

¹⁸จากเอกสารคำแนะนำผู้ซื้อ “Buyers Guide” ในข้อ SERVICE CONTRACT และดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่อง การรับประกันโดยอำนาจแห่งกฎหมาย (implied warranty)

อย่างไรก็ดี บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามที่ได้กล่าวมานี้จะได้ผลมากน้อยหรือมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือผู้ซื้อ ผู้ขายและเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือ ผู้ขายมีความตั้งใจหรือบริสุทธิ์ใจในการขายด้วยความมีจรรยาบรรณเพียงใด ผู้ซื้อให้ความสนใจในสิทธิและความใส่ใจในการรักษาสิทธิของตนเพียงใด เอกสารของรัฐบาลที่เผยแพร่แนะนำให้แก่ประชาชนนั้น ผู้ซื้อได้ให้ความสนใจที่จะอ่านคำแนะนำ คำเตือนในเอกสารหรือไม่ เพียงใด เพราะเอกสารที่เผยแพร่เหล่านั้นเป็นเอกสารที่ทางราชการทำขึ้นเพื่อการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนของภาครัฐบาล อีกทั้งเจ้าหน้าที่ให้ความสนใจมากน้อยเพียงใดในการติดตามควบคุมตรวจสอบหรือการบังคับใช้ของระเบียบกฎหมายเข้มงวด

3.2 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ ตามกฎหมายไทย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ ตามกฎหมายไทย ดังนี้

3.2.1 สิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ในยุคเศรษฐกิจแบบเสรีหรือแบบนายทุนกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว และความสลับซับซ้อนในเชิงการแข่งขันในทางการค้าและบริการ การแสวงผลกำไรตลอดจนผลประโยชน์ในธุรกิจการค้าให้มากที่สุด วัตถุประสงค์ดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบมาสู่ผู้บริโภคทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้บริโภคย่อมตกอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบ เพราะผู้บริโภคไม่อยู่ในฐานะที่จะเลือกได้ ไม่มีโอกาสทราบภาวะตลาด และความ เป็นจริงที่เกี่ยวกับคุณภาพและราคาของสินค้าต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องทันทั่วที่ต่อเหตุการณ์ ปრაกฏการณ์ ต่างๆ เหล่านี้ นับเป็นบ่อเกิดแห่งความเดือดร้อน และความไม่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภค กฎหมายรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 จึงได้บัญญัติให้ความคุ้มครองผู้บริโภคตามมาตรา 61 ไว้ ดังนี้

สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิ ของผู้บริโภคให้มีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตราและ การบังคับใช้กฎหมายและให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภครวมทั้ง

ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการขององค์การอิสระดังกล่าวด้วย

3.2.2 สิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามหลักทั่วไปในสัญญาซื้อขายนั้น ผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ตามสัญญาซื้อขาย โดยพิจารณาการส่งมอบจากทรัพย์สินที่มีสภาพสมบูรณ์สามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้ซื้อ แต่หากทรัพย์สินที่ซื้อเวลาส่งมอบนั้นไม่ปรากฏสภาพทรัพย์สินว่าไม่สมบูรณ์จนกว่าจะได้มีการนำทรัพย์สินที่ส่งมอบนั้นออกใช้งานตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น เมื่อผู้ซื้อพบว่ารถยนต์คือทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งหนี้เกิดความชำรุดบกพร่องแล้ว ผู้ซื้อที่มีสิทธิปฏิเสธการชำระหนี้ได้ตามสัญญาคือเจตนาคือต้องการซื้อรถยนต์เพื่อการใช้งานได้จึงเป็นที่มาของการศึกษาเพื่อตีความและศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องของคำว่า “สิทธิในทรัพย์สินที่ตนได้รับ” ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 การทำนิติกรรมสัญญาของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่

โดยหลักทั่วไปกฎหมายให้เสรีภาพแก่ประชาชนที่จะเข้าทำนิติกรรมหรือสัญญาใด ๆ ก็ได้ภายใต้การคุ้มครองของกฎหมาย ตามหลักเกณฑ์ บรรพ 1-2 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และนิติกรรมหรือสัญญานั้นย่อมสมบูรณ์มีผลบังคับใช้ได้หากไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ไม่ฝืนวิสัย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน สัญญาซื้อขาย เป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งเป็นเอกเทศเรื่องแรก อยู่ในบรรพ 3 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในการเข้าทำคำว่า เอกเทศสัญญา หมายถึง นิติกรรมสัญญาที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ โดยเฉพาะคือกำหนดรูปแบบสาระสำคัญกำหนดสิทธิหน้าที่ระหว่างคู่กรณีและการระงับแห่งสัญญา ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในสัญญาระหว่างกัน เนื่องจากสัญญาเหล่านี้มีความสำคัญและเป็นสัญญาซึ่งต้องใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชน และเพื่อความเป็นธรรมแก่คู่กรณี กฎหมายจึงได้กำหนดสิทธิหน้าที่ระหว่างคู่กรณีไว้ ฝ่ายใดจะกำหนดนอกเหนือไปจากที่กฎหมายกำหนดไว้ย่อมไม่ได้ เว้นแต่ เป็นเรื่องที่กฎหมายนั้นได้อนุญาตให้ตกลงเป็นอย่างอื่นได้หรือเป็นเรื่องที่ไม่ขัดกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน คู่กรณีย่อมตกลงกันผิดแผกแตกต่างกับบทบัญญัติของกฎหมายได้กรณีที่กฎหมายกำหนดรูปแบบสาระสำคัญในเอกเทศสัญญาไว้ เนื่องจากหากกฎหมายไม่ได้กำหนดรูปแบบสาระสำคัญ สิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่กรณีไว้ ปล่อยให้เสรีภาพของประชาชนเข้าทำสัญญากันเองต่างฝ่ายต่างกำหนดข้อตกลง เงื่อนไขและสิทธิหน้าที่ระหว่างคู่สัญญาตนเอง สัญญาจะมีลักษณะแตกต่างกันอย่างหลากหลาย และอาจก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกันมากหรืออาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมได้ ดังนั้น กฎหมายจึงได้บัญญัติเอกเทศสัญญาไว้ เพื่อก่อให้เกิดความ

สะดวกและเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย กล่าวคือ สัญญาประเภทที่สำคัญกฎหมายกำหนดให้ต้องมีแบบ ต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐาน นอกจากนี้ เอกเทศสัญญาเป็นกฎหมายที่ได้บัญญัติมาจากหลักกฎหมายที่พัฒนามาเป็นเวลายาวนาน และเป็นหลักที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปว่าให้ความเป็นธรรมแก่คู่สัญญา จึงเป็นเรื่องที่ให้ประโยชน์แก่คู่กรณีในสัญญา

1) ความหมายของคำว่า ซื้อขาย

ความหมายของคำว่า “ซื้อขาย” ในทางกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 453 “อันว่า ซื้อขายนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย”

มาตรา 453 เป็นบทอธิบายความทั่ว ๆ ไปของกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายคือเป็นการอธิบายและแยกสัญญาซื้อขายออกจากสัญญาอื่น ๆ ให้เห็นความแตกต่างเป็นเอกเทศจากกัน ไม่อาจถือว่าเป็นบทบัญญัติในมาตรา 453 เป็นการให้ความหมายของสัญญาซื้อขายประเภทใดประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการอธิบายความหมายของสัญญาซื้อขายทุกประเภทรวม ๆ กันไป แม้จะพบว่าสัญญาซื้อขายจะแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เช่น สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด สัญญาจะซื้อจะขาย หรือสัญญาซื้อขายเฉพาะอย่าง เช่น สัญญาขายฝาก สัญญาขายตามตัวอย่าง ขายตามคำพรรณนา ขายเพื่อชอบ และขายทอดตลาดก็ตาม

2) สภาพและหลักสำคัญของสัญญาซื้อขาย

สัญญาซื้อขายเป็นเอกเทศสัญญาอย่างหนึ่งและเป็นสัญญาต่างตอบแทนคือมีสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนั้นจึงต้องศึกษาถึงสภาพและหลักสำคัญของสัญญาซื้อขายดังนี้

2.1) ลักษณะสำคัญของสัญญาซื้อขาย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 453 ซึ่งกล่าวถึงการซื้อขายโดยทั่วๆ ไป จากบทบัญญัตินี้ กล่าวได้ว่าสัญญาซื้อขายมีลักษณะสำคัญดังนี้¹⁹

2.1.1) สัญญาซื้อขายเป็นสัญญาต่างตอบแทน คือมีคู่กรณีที่เกี่ยวข้องในสัญญาอยู่สองฝ่าย กล่าวคือฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ผู้ขาย” และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ผู้ซื้อ” มาตกลงทำสัญญากัน

2.1.2) สัญญาซื้อขายเป็นสัญญาที่ฝ่ายผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินที่ซื้อขายกันให้แก่ผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายนั้น ผู้ขายมีหน้าที่ผูกพันตนที่โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ตกลงซื้อขายกันไปให้แก่ผู้ซื้อ

¹⁹ ศรีราชา เจริญพาณิชย์. (2543). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชากฎหมายพาณิชย์ 1* (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 6.

2.1.3) สัญญาซื้อขายเป็นสัญญาที่ผู้ซื้อตกลงจะใช้ราคาทรัพย์สินให้แก่ผู้ขาย หน้าที่ของผู้ซื้อคือจ่ายค่าราคาของทรัพย์สินที่ซื้อนั้นตามที่ตกลงกัน อาจจะเป็นเงินไทยหรือเงินสกุลอื่นก็ตาม แต่ผู้ซื้อผู้ขายจะได้ตกลงกันตั้งนั้นลักษณะของสัญญาซื้อขาย ประกอบด้วยลักษณะสำคัญทั้ง 3 ประการ อันเป็นลักษณะเฉพาะของเอกเทศสัญญา ซึ่งกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้เป็นพิเศษ

3) การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

“กรรมสิทธิ์” หมายถึงสิทธิเหนือทรัพย์สิน ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินใด ย่อมมีสิทธิจะบังคับเอาแก่ตัวทรัพย์สินนั้นได้โดยตรงในฐานะเจ้าของ ดังที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 บัญญัติว่า “ภายใต้บทบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตน และได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินกับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลอื่นผู้ไม่มีสิทธิจะยึดไว้และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย” จึงอาจกล่าวได้ว่า “กรรมสิทธิ์” เป็นทรัพย์สินที่สามารถใช้ยื่นบุคคลได้โดยทั่วไป เพราะกรรมสิทธิ์ก่อตั้งขึ้นโดยอำนาจแห่งกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1287 การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาดเป็นสาระสำคัญของสัญญาซื้อขายเพราะตามมาตรา 453 เน้นเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์เป็นสำคัญ ถ้าไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ก็คงไม่ใช่สัญญาซื้อขาย²⁰

การซื้อขายรถยนต์หรือรถยนต์ใช้แล้ว เป็นการซื้อขายสังหาริมทรัพย์ทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 458 บัญญัติว่า “กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนไปตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญากัน” เป็นการโอนกรรมสิทธิ์ตามสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาดและรถยนต์เป็นสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาห้าร้อยบาท หรือกว่านั้นขึ้นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 วรรค 3 บัญญัติให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ก็เป็นเพียงหลักฐานเพื่อสิทธิในการฟ้องร้องบังคับคดีเท่านั้น เพราะกรรมสิทธิ์ได้โอนไปแล้วตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญากัน

3.2.2.2 สิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่

สัญญาซื้อขายเป็นเอกเทศสัญญาชนิดหนึ่ง นอกจากมีหลักเกณฑ์พิเศษแล้ว ต้องดำเนินการตามหลักทั่วไป ในเบื้องต้นผู้ขายต้องเป็นผู้มีความสามารถตามกฎหมายในการที่จะเข้าทำสัญญาเมื่อเกิดเป็นสัญญา เมื่อสัญญาซื้อขายเกิดแล้ว ต่างฝ่ายต่างก็มีสิทธิและหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อกันตามกฎหมาย

²⁰ วิทยุ เครื่องาม. *อ่างแล้ว เริงรอรถที่ 15*. หน้า 171.

หรือข้อกำหนดในสัญญาหน้าที่และความรับผิดชอบ ในบทนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาวินิจฉัยเกี่ยวกับสิทธิของผู้ซื้อเป็นหลักโดยอธิบายสิทธิของผู้ซื้อไว้ตามหัวข้อต่างๆ ดังนี้²¹

3.2.2.2.1 สิทธิเรียกให้ผู้ขายซ่อมแซม

ผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สินอันปราศจากความชำรุดบกพร่องให้แก่ผู้ซื้อ โดยมีหน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินที่ขาย เพราะเป็นหน้าที่ที่ระบุไว้ชัดเจนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ซื้อขาย หมวด 2 มาตรา 461 บัญญัติว่า “ผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สิน ซึ่งขายให้แก่ผู้ซื้อ” การส่งมอบเป็นหน้าที่สำคัญที่กฎหมายบัญญัติไว้เนื่องจากผู้ร่างกฎหมายเกรงว่าถ้าไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการส่งมอบไว้ อาจยุ่งยากไม่เป็นธรรมแก่ผู้ซื้อ เพราะผู้ขายเห็นว่าตนไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายแล้ว ก็จะต้องเชิญให้ผู้ซื้อไปเอาเองเป็นการลำบากแก่ผู้ซื้อไม่น้อย อาจทำให้ผู้ซื้อต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ฟังสังเกตว่า การส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายกันนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหากไม่เกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ ส่วนการส่งมอบนั้นจะทำอย่างไรก็ได้ สุดแต่จะให้ทรัพย์สินที่ขายนั้นไปถึงมือผู้ซื้อ

การส่งมอบทรัพย์สินเกิดขึ้นหลังจากสัญญาซื้อขายเกิดขึ้นแล้วจากที่ได้กล่าวแล้วว่าสัญญาซื้อขายเป็นสัญญาต่างตอบแทน ดังนั้น ต่างฝ่ายต่างมีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกันตามกฎหมายหรือข้อกำหนดในสัญญา การส่งมอบทรัพย์สินเป็นหน้าที่ของผู้ขายตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 461 บัญญัติว่า “ผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ขายนั้นให้แก่ผู้ซื้อ” ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น และได้มีบทบัญญัติให้ผู้ซื้อปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 486 บัญญัติว่า “ผู้ซื้อจำต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้รับซื้อและใช้ราคาตามข้อสัญญาซื้อขาย” จะเห็นได้ว่ากฎหมายบัญญัติให้ผู้ซื้อต้องรับเอาทรัพย์สินที่ตนได้ซื้อไว้และใช้ราคาแล้วไปด้วย ผู้ซื้อจะซื้อแล้วไม่รับของไปคงไม่ได้

ส่วนการส่งมอบจะต้องทำอย่างไรนั้น ได้มีบัญญัติไว้ในมาตรา 462 ว่า “การส่งมอบจะทำอย่างหนึ่งอย่างใดก็สุดแต่จะเป็นผลให้ทรัพย์สินนั้นไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ” กล่าวคือการส่งมอบเป็นการมอบหรือโอนการครอบครองทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อเป็นการโอนโดยสมัครใจ ถ้าในสัญญากำหนดว่าให้ส่งทรัพย์สินที่ขายนั้นจากที่แห่งหนึ่งไปอีกแห่งหนึ่ง การส่งมอบย่อมสำเร็จเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 463 ซึ่งเป็นผู้ขนส่งที่คู่สัญญาตกลงกัน²²

²¹ ประพนธ์ ศาตะมาน, ไพจิตร บุญญพันธ์. (2543). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: บรรณการ. หน้า 15.

²² เรื่องเดียวกัน. หน้า 79.

อนึ่งการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายต่อผู้ซื้อนั้นต้องเป็นทรัพย์สินที่สามารถใช้งานได้ตามปกติ เช่น ซื้อขายรถยนต์ใช้แล้ว ก็ต้องเป็นรถยนต์ที่มีสภาพที่ใช้การได้ตามปกติวิสัย สามารถผ่านการตรวจสอบสภาพของเจ้าหน้าที่กรมการขนส่งทางบก ที่เรียกว่าสามารถดำเนินการจดทะเบียนได้ตามระเบียบ

3.2.2.2.2 สิทธิปฏิเสธการรับชำระหนี้

สิทธิปฏิเสธการชำระราคามีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ

ก. หน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง

ความหมายของคำว่า “ความชำรุดบกพร่อง” หมายถึงการที่ทรัพย์สินชำรุดเสียหายจนเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้ตามปกติ ตามวิสัยของการใช้ทรัพย์สินหรือตามข้อกำหนดในสัญญา กล่าวคือ ต้องเป็นความเสียหายในเนื้อหาของวัตถุหรือทรัพย์สินนั้น เหตุผลที่ผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ขาย เนื่องจากหลักทั่วไปในสัญญาว่า ผู้เป็นฝ่ายเสนอในสัญญาต้องกระทำการโดยสุจริตผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องเพียงใดประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำรุดบกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใด อันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ ความที่กล่าวมาในมาตรานี้ ย่อมใช้ได้ ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้วหรือไม่รู้ว่าความบกพร่องมีอยู่”²³

กล่าวได้ว่าเพียงแต่ทรัพย์สินชำรุดบกพร่องนั้น ไม่ทำให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบไป ผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องต่อทรัพย์สินที่ขาย ต่อเมื่อความชำรุดบกพร่องนั้นต้องถึงขนาดที่ทำให้ทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้นเสื่อมราคา หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ตามปกติหรือประโยชน์ที่มุ่งหมายตามสัญญา หากว่าความชำรุดบกพร่องนั้นไม่ถึงขนาดให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ตามปกติหรือประโยชน์ที่มุ่งหมายตามสัญญาแล้ว ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบ เช่น ซื้อรถยนต์มาคันหนึ่งแต่สีลอกไปนิด ดังนี้ไม่ถือว่าเป็นความชำรุดบกพร่องตามมาตรา 472 ความชำรุดบกพร่องนี้ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบไม่ว่าจะรู้หรือไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องก็ตาม นอกจากนั้นความชำรุดบกพร่องนี้จะเกิดขึ้นก่อนหรืออย่างน้อยที่สุดมีอยู่ในขณะที่ทำสัญญาซื้อขาย ผู้ซื้อไม่รู้ถึงความบกพร่องนั้น ถ้าความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นหลังจากที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกเป็นของผู้ซื้อแล้ว ต้องพิจารณาเรื่องการรับบาปเคราะห์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 370 ต่อไป²⁴

²³ วิชาญ เครื่องงาม. *อ่างแล้ว เจริงอรรถที่ 15*. หน้า 22.

²⁴ วิชาญ เครื่องงาม. *อ่างแล้ว เจริงอรรถที่ 15*. หน้า 23.

ความรับผิดในความชำรุดบกพร่องอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งหมายจะใช้เป็นปกติหรือประโยชน์ที่มุ่งหมาย โดยสัญญา²⁵ แม้ไม่มีข้อตกลงกันเป็นประการใด ผู้ขายก็ต้องรับผิดโดยผลของกฎหมาย เว้นแต่จะได้มีข้อตกลงยกเว้นความรับผิด²⁵ ในเรื่องสัญญาซื้อขาย เป็นธรรมดาที่ผู้ซื้อประสงค์จะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน อันอาจใช้ประโยชน์ได้สมความมุ่งหมาย ถ้าทรัพย์สินนั้นไม่อาจใช้ประโยชน์ได้ ผู้ขายควรรับผิดไม่ควรให้บาปเคราะห์ตกอยู่กับผู้ซื้อ ความรับผิดในความชำรุดบกพร่องนี้รวมถึงผู้ขายกระทำการโดยสุจริต และไม่รู้ว่าการชำรุดบกพร่องนั้นมีอยู่ ทั้งนี้จากสภาพที่ปรากฏจากกฎหมายที่ว่า “ผู้ขายต้องระวัง” ผู้ขายควรต้องตรวจตราดูว่าทรัพย์สินของตนถูกต้อง มีคุณภาพดีเหมาะแก่การใช้สอยหรือไม่”

อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่นี้จะต้องให้ความสำคัญแก่บุคคลทุกฝ่าย ถ้าหากว่าผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจตราทรัพย์สินจนมองเห็นความชำรุดบกพร่องหรืออย่างน้อยที่สุดก็ควรจะได้เห็นได้ ผู้ซื้อเองก็ควรจะต้องรับผิด ตามหลักที่ว่า “ผู้ซื้อควรระวัง” ดังได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า ผู้ขายต้องรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง ตามหลักผู้ขายต้องระวัง แต่ในขณะเดียวกันผู้ซื้อก็ต้องระวังด้วย มิฉะนั้นผู้ขายอาจหลุดพ้นความรับผิดได้ ทั้งนี้กฎหมายจึงได้บัญญัติยกเว้นความรับผิดของผู้ขายไว้แบ่งออกได้เป็น 2 ประการดังนี้

(1) ข้อยกเว้นความรับผิดตามกฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 473 บัญญัติว่า “ผู้ขายย่อมไม่ต้องรับผิดในกรณีดังกล่าว จะกล่าวต่อไป คือ

(1.1) ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วแต่ในเวลาซื้อขายว่ามีความชำรุดบกพร่องหรือควรจะได้รู้เช่นนั้น หากได้ใช้ความระมัดระวังอันจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชน

(1.2) ถ้าความชำรุดบกพร่องนั้น เป็นอันเห็นประจักษ์แล้วในเวลาส่งมอบและผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้โดยมิได้อิดเอื้อน

(1.3) ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ขายทอดตลาด

จะเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 473 เป็นข้อยกเว้นความรับผิดทางกฎหมาย เจตนารมณ์ของข้อยกเว้นความรับผิดนี้ คือ ต้องการลงโทษผู้ซื้อตามหลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” และตามหลักกฎหมายปิดปากผู้หนึ่งเฉยไม่ทักท้วงความเสียหายที่ปรากฏชัดเจนอยู่แล้ว สำหรับกรณีที่ได้รับทรัพย์สินมา โดยได้ขายทอดตลาดนั้น ธรรมดาของการขายทอดตลาดต้องกระทำโดยเปิดเผย ผู้ซื้อย่อมมีโอกาสตรวจพิจารณาทรัพย์สินที่ซื้อแล้วก่อนเข้าสู่ราคา จึงไม่สมควรให้ผู้ขายรับผิดในความชำรุดบกพร่องนั้นอีก

²⁵ ประพนธ์ ศาตะมาน, ไพจิตร บุญญพันธ์. *อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 21*. หน้า 98.

ดังนั้น หากมีความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่ได้มาโดยขายทอดตลาด ผู้ซื้อจะเรียกให้ผู้ขายรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องนั้นไม่ได้ คำว่า “ได้ขายทอดตลาด” ในที่นี้หมายถึงว่า สัญญาซื้อขายนั้นเอาเป็นสัญญาขายทอดตลาด แต่ไม่ได้หมายความว่า “ผู้ขายได้ซื้อทรัพย์สินนั้นมาจากการขายทอดตลาดอีกต่อหนึ่ง

(2) ข้อยกเว้นความรับผิดตามสัญญา

บทบัญญัติความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง มิใช่บทบัญญัติเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะฉะนั้น คู่สัญญาอาจตกลงกันล่วงหน้าว่าผู้ขายไม่ขอรับผิดชอบใด ๆ เลยก็ได้ ข้อตกลงเช่นนี้ไม่เป็นโมฆะ นอกจากนี้มาตรา 483 ยังบัญญัติไว้อีกด้วยว่า “คู่สัญญาซื้อขายจะตกลงกันว่าผู้ขายจะไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือเพื่อการรอนสิทธิก็ได้”

ความชำรุดบกพร่องต่างกับการขาดตกบกพร่อง เพราะความชำรุดบกพร่องเป็นเรื่องที่เกิดแก่ตัวทรัพย์สิน โดยที่ทรัพย์สินนั้นชำรุดเสียหาย เช่น แตกร้าว เสื่อมคุณภาพ ขาดไปบางชิ้นส่วน เป็นต้น เป็นเรื่องของคุณภาพโดยตรง ส่วนการขาดตกบกพร่องนั้นเป็นเรื่องที่เกิดจากการที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินน้อยกว่ากำหนดที่ได้มีการตกลงกันไว้ เป็นเรื่องของปริมาณโดยตรง

ความชำรุดบกพร่องต่างกับการชำระหนี้ไม่ถูกต้อง การชำระหนี้ นั้นเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 215 ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ให้ต้องตามประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ มิฉะนั้นเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การนั้นได้ อีกกรณีหนึ่งคือการชำระหนี้หรือส่งมอบทรัพย์สินคนละประเภท ไม่ถูกชนิดตามที่ทำสัญญากันไว้ ต่างกับความชำรุดบกพร่อง เนื่องจากความชำรุดบกพร่องมีการชำระหนี้ครบถ้วน หากแต่ทรัพย์สินที่เป็นวัตถุในการใช้ชำระหนี้ นั้นมีความชำรุดเสียหาย ดังนั้น จึงไม่น่าเอาหลักในเรื่องการชำระหนี้ไม่ถูกต้องมาใช้บังคับในเรื่องการชำรุดบกพร่องได้

ก. หน้าที่ความรับผิดชอบในการรอนสิทธิ

ความรับผิดชอบในการรอนสิทธิเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายแม้จะไม่มีข้อตกลงกันไว้เลย ผู้ขายก็ต้องรับผิดชอบแม้จะรู้หรือไม่รู้ก็ตามการรอนสิทธิเป็นความรับผิดชอบของผู้ขาย เพราะผู้ขายย่อมมีหน้าที่หรือมีหน้าที่ที่จะส่งมอบทรัพย์สิน ซึ่งผู้ซื้อสามารถเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้โดยปกติสุขตามวิสัยของการซื้อทรัพย์สินโดยทั่วไปผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ขาย และจัดการให้ผู้ซื้อได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายทั้งต้องรับรองในความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ขาย ผู้ขายยังต้องมีหน้าที่รับรองว่าผู้ซื้อจะได้ครอบครองทรัพย์สินนั้นโดยปกติสุข ถ้าผู้อื่นซึ่งมีสิทธิมารบกวนขัดขวางสิทธิของผู้ซื้อแล้ว ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบ เว้นแต่จะมีข้อตกลงกันในระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อเป็นอย่างอื่น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติลักษณะแห่งกรอบสิทธิไว้ในมาตรา 475 บัญญัติว่า “หากว่ามีบุคคลใดมาก่อนการบรรพสิทธิของผู้ซื้อในอันที่จะครอบครองทรัพย์สินโดยปกติสุข เพราะบุคคลผู้นั้นมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่ได้ซื้อขายกันนั้นอยู่ในเวลาซื้อขายก็ดี เพราะความผิดของผู้ขายก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบในผลอันนั้น”

ข. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ซื้อ

บุคคลซึ่งจะเป็นผู้ซื้อได้นั้น ตามปกติบุคคลซึ่งมีความสามารถตามกฎหมายในการทำนิติกรรม ย่อมเข้าทำสัญญาซื้อขายได้เสมอ ผู้เยาว์ก็ยังคงเป็นผู้ซื้อได้ หากเป็นการทำนิติกรรมตามที่กฎหมายยกเว้นให้กระทำ ซึ่งเป็นการพอเหมาะสมควรกับฐานะรูป คนไร้ความสามารถย่อมไม่อาจทำนิติกรรมได้เลย หากฝ่าฝืนกฎหมายเข้าทำนิติกรรม ย่อมทำให้นิติกรรมนั้นเป็นโมฆียะได้ แต่คนเสมือนไร้ความสามารถนั้นกฎหมายห้ามทำนิติกรรมบางอย่างที่มีผลต่อกองทรัพย์สิน แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 34 หากฝ่าฝืนเข้าทำนิติกรรมที่ต้องห้ามตามกฎหมาย นิติกรรมนั้นก็จะเป็นโมฆียะเช่นกันนอกจากกรณีต้องห้ามอันเนื่องมาจากความสามารถของบุคคลดังกล่าวแล้ว ในบางกรณีที่บุคคลบางประเภทไม่อาจเข้าเป็นผู้ซื้อได้ เพราะมีกฎหมายห้ามไว้โดยเฉพาะเรื่องนั้น ๆ เช่น ห้ามมิให้ผู้ทอดตลาดและผู้ซื้อเข้าสู่ราคาในการขายทอดตลาด เพราะเกรงว่าจะเกิดความไม่ยุติธรรมในการขายทอดตลาด เป็นต้น

สำหรับผู้ที่เป็นผู้ซื้อจากการซื้อขายรถยนต์นั้น ไม่สู้จะมีปัญหามากนักเพราะรถยนต์เป็นสังหาริมทรัพย์ทั่วไปที่ไม่ต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด ในด้านราคาของรถยนต์เกือบทั้งหมดย่อมมีราคาเกินกว่า 500 บาทขึ้นไป ส่วนมากจะมีหลักฐานเป็นสัญญาซื้อขาย เพื่อนำไปประกอบการขออนุญาตเกี่ยวกับทะเบียนรถยนต์ที่กรมขนส่งทางบกอยู่แล้ว จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ใครก็เป็นผู้ซื้อได้ถ้าไม่มีกฎหมายห้ามหรือจำกัดสิทธิในการซื้อขายนั้น

หน้าที่ของผู้ซื้อจะเกิดขึ้นเมื่อคู่สัญญาได้ตกลงทำนิติกรรมหรือเรียกว่าเกิดสัญญาซื้อขายขึ้นแล้ว ผู้ซื้อ มีหน้าที่ต้องรับมอบทรัพย์สินที่ทำการซื้อขายและยังจะต้องมีหน้าที่ในการชำระราคาด้วย จึงแยกหน้าที่ของผู้ซื้อได้ 2 ประการ ดังนี้

ค. หน้าที่ต้องรับมอบทรัพย์สิน

ผู้ซื้อจำต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนซื้อ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 486 นี้ยังบัญญัติไว้คู่กับมาตรา 461 ซึ่งบัญญัติให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ขาย การส่งมอบและการรับมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายจึงเป็นพฤติการณ์หรือเงื่อนไขที่เกิดขึ้นพร้อมกัน นั่นก็คือเมื่อมีการส่งมอบก็ต้องมีการรับมอบเมื่อผู้ขายส่งมอบทรัพย์สิน อันเป็นกรณีที่ถูกหนีขอปฏิบัติชำระหนี้

ผู้ซื้อซึ่งเป็นเจ้าหนี้จะไม่รับมอบโดยปราศจากมูลเหตุอันจะอ้างกฎหมายได้ ผู้ซื้อที่ย่อมตกเป็นผู้ผิดนัด ความรับผิดชอบเกิดจากการไม่ชำระหนี้ก็เป็นอันปลดปล่อยไปนับแต่เวลาที่ขอปฏิบัติการชำระหนี้ เหล่านี้เป็นเรื่องที่ว่ากันตามบทบัญญัติว่าด้วยความระงับแห่งหนี้กล่าวโดยสรุปถ้าไม่มีเรื่องและผู้ซื้อชอบที่จะไม่รับมอบหรือไม่มีข้อกำหนดในสัญญา หรือเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นพิเศษแล้ว ผู้ซื้อที่ย่อมมีหน้าที่ต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้ซื้อ มิฉะนั้นย่อมถือได้ว่าผู้ซื้อผิดสัญญา อาจทำให้ต้องรับผิดชอบผู้ขายในบางประการ การที่ผู้ซื้อปฏิเสธการปิดไม่ยอมรับมอบ เช่นในกรณีที่ทรัพย์สินที่ส่งมอบไม่ตรงตามสัญญาทรัพย์สินขาดหรือล้าเกินกว่ากำหนด การส่งมอบทรัพย์สินผิดสถานที่ที่ได้ตกลงกัน สัญญาซื้อขายมีสิ่ง ที่ควรระวังสำหรับผู้ซื้อ ได้แก่ในกรณีที่ผู้ซื้อรับมอบเอาทรัพย์สินโดยไม่ติดเงื่อนไขแล้ว จะทำให้ผู้ขายหลุดพ้นจากความรับผิดในความชำรุดบกพร่องที่เห็นประจักษ์

3.2.2.2.3 สิทธิปฏิเสธการชำระราคา

1) หน้าที่ต้องชำระราคา

ตามบทนิยามลักษณะซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 453 ดังกล่าวมาแล้วว่า ราคาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะถือได้ว่าเข้าลักษณะสัญญาซื้อขาย คือผู้ซื้อต้องตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินให้แก่ผู้ขายด้วย จึงถือว่าเป็นสัญญาซื้อขาย และเพียงแต่ตกลงกันว่าจะใช้ราคาเท่านั้นก็เป็นสัญญาซื้อขายแล้ว ฉะนั้นหน้าที่อีกประการหนึ่งของผู้ซื้อคือการชำระราคา และเป็นหน้าที่หลังจากสัญญาซื้อขายได้เกิดขึ้นแล้ว ในการใช้ราคานั้นก็ต้องใช้ทั้งหมด จะบังคับให้ผู้ขายรับชำระเพียงบางส่วนหาได้ไม่ (มาตรา 320) ถ้าหากไม่ชำระหรือชำระบางส่วนผู้ขายชอบที่จะใช้สิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินที่ขายไว้ได้ ตามมาตรา 468 แต่ในกรณีที่สัญญาซื้อขายนั้น อาจมีข้อตกลงอันเป็นเงื่อนไขให้ใช้ราคาก็ได้ คือยังไม่ต้องชำระราคาทันทีที่รับมอบ

จากการที่ได้ศึกษาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 453 มาแล้ว เมื่อได้พิจารณาประกอบกับมาตรา 486 ก็จะเห็นได้ชัดเจนว่ามาตรา 453 นั้นเพียงแต่ตกลงว่าจะใช้ราคาเท่านั้นก็เข้าลักษณะซื้อขาย แม้จำนวนราคาจะไม่ได้กำหนดกันไว้ก็ตาม แต่ถ้าคู่สัญญาจะมีการกำหนดราคากันไว้ก็ย่อมทำได้ หรือปล่อยให้กำหนดกันด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งดังได้ตกลงกันไว้ในสัญญานั้นก็ได้ หรือจะถือเอาตามทางที่คู่สัญญาประพฤติดต่อกันอยู่นั้นก็ได้ ถ้าราคามีได้กำหนดเด็ดขาดอย่างใดดังที่ได้กล่าวแล้ว ผู้ซื้อจะต้องใช้ราคาตามสมควร

2) สิทธิยึดหน่วงของผู้ซื้อ

ในการซื้อขายทรัพย์สิน รวมถึงการซื้อขายรถยนต์ใช้แล้ว เมื่อผู้ขายผู้ซื้อได้ทำนิติกรรมสัญญาซื้อขาย ผู้ซื้อประสบปัญหาบางประการที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์คันที่ซื้อขายกันหลังจากที่ได้ทำ

สัญญากัน กฎหมายบัญญัติให้สิทธิบางประการแก่ผู้ซื้อในอันที่ยึดหน่วงราคาอย่างไม่ได้ชำระไม่ได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ตามที่บัญญัติไว้ยังมาตรา 488 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้²⁶

(1) เมื่อผู้ซื้อพบเห็นความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่ซื้อสิทธิยึดหน่วงของผู้ซื้อในกรณีนี้ “เมื่อผู้ซื้อพบเห็นความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่ตนได้รับซื้อ ผู้ซื้อชอบที่จะยึดหน่วงราคาที่ยังไม่ได้ชำระไว้ได้ทั้งหมด หรือแต่บางส่วน เว้นแต่ผู้ขายจะหาประกันที่สมควรให้ได้” ในข้อนี้หมายความว่า ความชำรุดบกพร่องนั้นผู้ขายต้องรับผิดชอบ ถือเป็นกรณีตามมาตรา 472 ถ้าหากเป็นความชำรุดบกพร่องที่ไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 473 แล้ว ผู้ซื้อต้องไม่มีสิทธิยึดหน่วงราคาเอาไว้ได้ ผู้ซื้อต้องชำระราคาแก่ผู้ขาย ถ้าไม่ชำระ ผู้ซื้อก็จะตกเป็นฝ่ายผิดสัญญา

ในคำพิพากษาใช้คำว่า “พบเห็นความชำรุดบกพร่อง” ซึ่งเป็นถ้อยคำอย่างเดียวกับความในมาตรา 474 ที่มีว่า ถ้าผู้ซื้อไม่ทันได้พบเห็นแต่ได้ชำระราคาให้แก่ผู้ขายไปแล้วจะแก้ปัญหอย่างไร เพราะไม่มีราคาที่ยึดหน่วงกันแล้ว จะเรียกราคากลับมาคงไม่ได้ คงได้แต่เรียกให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องตามมาตรา 472 ฉะนั้นทางที่ดีจึงเป็นหน้าที่ของผู้ซื้อจะต้องตรวจตราทรัพย์สินที่ขายให้รอบคอบเสียก่อนจึงชำระราคา มิฉะนั้นก็จะเป็นฝ่ายเสียเปรียบแก่ผู้ขาย

ราคาที่ยึดหน่วงนั้นอาจเป็นราคาที่ยังไม่ได้ชำระทั้งหมดหรือบางส่วน หากชำระราคาไปหมดแล้ว ก็ย่อมไม่มีราคาที่ยึดหน่วง ดังได้กล่าวแล้ว แต่ถ้าได้ชำระราคาไปแล้วเพียงบางส่วนที่ยังเหลืออยู่ไม่ว่าจะมากหรือน้อย ผู้ซื้อก็อาจยึดหน่วงเอาไว้ได้

แต่อย่างไรก็ตาม ย่อมเป็นสิทธิของผู้ซื้อที่จะใช้สิทธิยึดหน่วงนี้หรือไม่ก็ได้ จะยึดหน่วงไว้ทั้งหมด หรือบางส่วนก็ได้แต่ผู้ซื้อจะพิจารณาเห็นสมควร กฎหมายมีข้อยกเว้นเพียงว่า ถ้าหากผู้ขายสามารถหาประกันที่เห็นสมควรให้แล้ว ผู้ซื้อก็ไม่มีสิทธิที่จะยึดหน่วงราคา เพราะเมื่อผู้ขายได้ยอมทำสัญญาประกันแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลใดที่ผู้ซื้อจะยึดหน่วงราคาเอาไว้ได้ ต้องชำระราคาให้แก่ผู้ขายที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ขายหาประกันที่สมควรนั้น จึงอาจจะเป็นการประกันด้วยบุคคล หรือจะใช้ประกันด้วยหลักทรัพย์ที่เป็นการจ้างองหรือจำนำก็ได้

²⁶ ขุนประเสริฐ สุขมาตรา. *อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 7*. หน้า 84.

(2) สิทธิยึดหน่วงเมื่อผู้ซื้อถูกผู้รับจ้างเอง หรือบุคคลผู้เรียกร้องเอาทรัพย์สินที่ขายนั้น ชูว่า จะฟ้อง หรือมีเหตุผลอันสมควรเชื่อว่าจะถูกชู้ว่าจะฟ้องในบางกรณีทรัพย์สิน หรือรวมถึงรถยนต์ใช้แล้ว ที่ซื้อขายกันนั้นได้มีการจ้างกันไว้ก่อนแล้วผู้ขายได้นำมาขายให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งผู้ขายมีอำนาจทำได้ เพราะเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในขณะที่ทำการซื้อขายกัน แต่เมื่อผู้รับจ้างจะบังคับจ้างเอง จึงต้องฟ้องผู้ซื้อ ซึ่งเป็นผู้รับโอนต่อศาล หรือแม้เพียงว่าผู้รับจ้างบอกกล่าวมายังผู้ซื้อว่าจะฟ้อง หรือผู้ซื้อมีเหตุผลอันสมควรเชื่อเช่นนั้น ผู้ซื้อก็อาจใช้สิทธิยึดหน่วงราคาไว้ได้ จนกว่าผู้ขายจะบำบัดภัยอันนั้นให้สิ้นไป หรือ จนกว่าผู้ขายจะหาประกันที่สมควรให้ได้

ที่ว่า “จนกว่าผู้ขายจะบำบัดภัยนั้นให้สิ้นไป” ดังตัวอย่างเช่นผู้ขายไปทำความตกลงกับผู้รับจ้างว่า จะให้จัดการฟ้องร้องผู้ซื้อไว้ก่อน ตนจะหาเงินมาชำระหนี้จ้างเองให้ภายหลัง เป็นต้น

3) หน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง

ความหมายของคำว่า “ความชำรุดบกพร่อง” หมายถึงการที่ทรัพย์สินชำรุดเสียหายจนเป็นเหตุให้ เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้ตามปกติ ตามวิสัยของการใช้ทรัพย์สินหรือตาม ข้อกำหนดในสัญญา กล่าวคือ ต้องเป็นความเสียหายในเนื้อหาของวัตถุหรือทรัพย์สินนั้น เหตุผลที่ผู้ขายต้อง รับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ขายเนื่องมาจากหลักทั่วไปในสัญญาว่าผู้เป็นฝ่ายเสนอในสัญญาต้อง กระทำการโดยสุจริตผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องเพียงใดประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำรุดบกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใด อันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือ เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติ ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้อง รับผิดชอบ ความที่กล่าวมาในมาตรานี้ ย่อมใช้ได้ ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้วหรือไม่รู้ว่าความบกพร่องมีอยู่”

กล่าวได้ว่าเพียงแต่ทรัพย์สินชำรุดบกพร่องนั้น ไม่ทำให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบไป ผู้ขายต้องรับ ผิดในความชำรุดบกพร่องต่อทรัพย์สินที่ขาย ต่อเมื่อความชำรุดบกพร่องนั้นต้องถึงขนาดที่ทำให้ทรัพย์สิน ที่ซื้อขายนั้นเสื่อมราคา หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ตามปกติหรือประโยชน์ที่มุ่งหมายตามสัญญา หากว่าความชำรุดบกพร่องนั้นไม่ถึงขนาดให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ตามปกติ หรือประโยชน์ที่มุ่งหมายตามสัญญาแล้ว ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบ เช่น ชี้อรถยนต์มาคันหนึ่งแต่สีลอกไปนิด ดังนี้ไม่ถือว่าเป็นความชำรุดบกพร่องตามมาตรา 472 ความชำรุดบกพร่องนี้ ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบไม่ว่าจะรู้ หรือไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องก็ตาม นอกจากนั้นความชำรุดบกพร่องนี้จะเกิดขึ้นก่อนหรืออย่างน้อยที่สุด มีอยู่ในขณะที่ทำสัญญาซื้อขาย ผู้ซื้อไม่รู้ถึงความบกพร่องนั้น ถ้าความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นหลังจากที่ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกเป็นของผู้ซื้อแล้ว ต้องพิจารณาเรื่องการรับบาปเคราะห์ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 370 ต่อไป

ความรับผิดในความชำรุดบกพร่องอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งหมายจะใช้เป็นปกติหรือประโยชน์ที่มุ่งหมาย โดยสัญญา แม้ไม่มีข้อตกลงกันเป็นประการใด ผู้ขายก็ต้องรับผิดโดยผลของกฎหมาย เว้นแต่จะได้มีข้อตกลงยกเว้นความรับผิด ในเรื่องสัญญาซื้อขาย เป็นธรรมดาที่ผู้ซื้อประสงค์จะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน อันอาจใช้ประโยชน์ได้สมความมุ่งหมาย ถ้าทรัพย์สินนั้นไม่อาจใช้ประโยชน์ได้ ผู้ขายควรรับผิดไม่ควรให้บาปเคราะห์ตกอยู่กับผู้ซื้อ ความรับผิดในความชำรุดบกพร่องนี้รวมถึงผู้ขายกระทำการโดยสุจริต และไม่รู้ว่าการชำรุดบกพร่องนั้นมีอยู่ ทั้งนี้จากสภาพที่ปรากฏจากกฎหมายที่ว่า “ผู้ขายต้องระวัง” ผู้ขายควรต้องตรวจตราดูว่าทรัพย์สินของตนถูกต้อง มีคุณภาพดีเหมาะแก่การใช้สอยหรือไม่”

อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่นี้จะต้องให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลทุกฝ่าย ถ้าหากว่าผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจตราทรัพย์สินจนมองเห็นความชำรุดบกพร่องหรืออย่างน้อยที่สุดก็ควรจะเห็นได้ ผู้ซื้อเองก็ควรจะต้องรับผิด ตามหลักที่ว่า “ผู้ซื้อควรระวัง” ดังได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า ผู้ขายต้องรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง ตามหลักผู้ขายต้องระวัง แต่ในขณะเดียวกันผู้ซื้อก็ต้องระวังด้วย มิฉะนั้นผู้ขายอาจหลุดพ้นความรับผิดได้ ทั้งนี้กฎหมายจึงได้บัญญัติยกเว้นความรับผิดของผู้ขายไว้แบ่งออกได้เป็น 2 ประการดังนี้

ก. ข้อยกเว้นความรับผิดตามกฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 473 บัญญัติว่า “ผู้ขายย่อมไม่ต้องรับผิดในกรณีดังกล่าว จะกล่าวต่อไป คือ

(1) ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วแต่ในเวลาซื้อขายว่ามีความชำรุดบกพร่องหรือควรจะได้รู้เช่นนั้น หากได้ใช้ความระมัดระวังอันจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชน

(2) ถ้าความชำรุดบกพร่องนั้น เป็นอันเห็นประจักษ์แล้วในเวลาส่งมอบและผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้โดยมิได้อิดเอื้อน

(3) ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ขายทอดตลาด

จะเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 473 เป็นข้อยกเว้นความรับผิดทางกฎหมาย เจตนารมณ์ของข้อยกเว้นความรับผิดนี้ คือ ต้องการลงโทษผู้ซื้อตามหลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” และตามหลักกฎหมายปิดปากผู้หนึ่งเฉยไม่ทักท้วงความเสียหายที่ปรากฏชัดแจ้งอยู่แล้ว สำหรับกรณีที่ได้รับทรัพย์สินนั้นมา โดยได้ขายทอดตลาดนั้น ธรรมดาของการขายทอดตลาดต้องกระทำโดยเปิดเผย ผู้ซื้อย่อมมีโอกาสตรวจพิจารณาทรัพย์สินที่ซื้อแล้วก่อนเข้าสู่ราคา จึงไม่สมควรให้ผู้ขายรับผิดในความชำรุดบกพร่องนั้นอีก ดังนั้น หากมีความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่ได้มาโดยขายทอดตลาด ผู้ซื้อจะ

เรียกให้ผู้ขายรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องนั้นไม่ได้ คำว่า “ได้ขายทอดตลาด” ในที่นี้หมายถึงว่า สัญญาซื้อขายนั้นเอาเป็นสัญญาขายทอดตลาด แต่ไม่ได้หมายความว่า “ผู้ขายได้ซื้อทรัพย์สินนั้นมาจากการขายทอดตลาดอีกต่อหนึ่ง

ข. ข้อยกเว้นความรับผิดชอบตามสัญญา

บทบัญญัติความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง มิใช่บทบัญญัติเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะฉะนั้น คู่สัญญาอาจตกลงกันล่วงหน้าว่าผู้ขายไม่ขอรับผิดชอบใด ๆ เลยก็ได้ ข้อตกลงเช่นนี้ไม่เป็นโมฆะ นอกจากนี้มาตรา 483 ยังบัญญัติไว้อีกด้วยว่า “คู่สัญญาซื้อขายจะตกลงกันว่าผู้ขายจะไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือเพื่อการรอนสิทธิก็ได้”

ความชำรุดบกพร่องต่างกับการขาดตกบกพร่อง เพราะความชำรุดบกพร่องเป็นเรื่องที่เกิดแก่ตัวทรัพย์สิน โดยที่ทรัพย์สินนั้นชำรุดเสียหาย เช่น แตกร้าว เสื่อมคุณภาพ ขาดวินไปบางส่วน เป็นต้น เป็นเรื่องของคุณภาพโดยตรง ส่วนการขาดตกบกพร่องนั้นเป็นเรื่องที่เกิดจากการที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินน้อยกว่ากำหนดที่ได้มีการตกลงกันไว้ เป็นเรื่องของปริมาณโดยตรง

ความชำรุดบกพร่องต่างกับการชำระหนี้ไม่ถูกต้อง การชำระหนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 215 ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ให้ต้องตามประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ มิฉะนั้นเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การนั้นได้ อีกกรณีหนึ่งคือการชำระหนี้หรือส่งมอบทรัพย์สินคนละประเภท ไม่ถูกชนิดตามที่ทำสัญญากันไว้ ต่างกับความชำรุดบกพร่อง เนื่องจากความชำรุดบกพร่องมีการชำระหนี้ครบถ้วน หากแต่ทรัพย์สินที่เป็นวัตถุในการใช้ชำระหนี้มีความชำรุดเสียหาย ดังนั้น จึงไม่นำเอาหลักในเรื่องการชำระหนี้ไม่ถูกต้องมาใช้บังคับในเรื่องการชำรุดบกพร่องได้

3.2.2.2.4 สิทธิเรียกให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินใหม่

สิทธิเรียกให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินใหม่ แบ่งออกเป็น 2 กรณีดังนี้

1) กรณีผู้ซื้อปฏิเสธไม่รับมอบรถยนต์ที่ชำรุดบกพร่อง

โดยวัตถุแห่งหนี้ตามสัญญาซื้อขายคือการส่งมอบทรัพย์สินโดยปราศจากความชำรุดบกพร่อง เพราะผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องให้ผู้ซื้อถือว่าผู้ขายชำระหนี้เป็นอย่างอื่นซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 320²⁷ อันเป็นเหตุให้ผู้ซื้อสามารถปฏิเสธการชำระหนี้ได้ เมื่อ

²⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 320 บัญญัติว่า “อันจะบังคับให้เจ้าหนี้รับชำระหนี้แต่เพียงบางส่วน หรือให้รับชำระหนี้เป็นอย่างอื่นผิดไปจากที่จะต้องชำระแก่เจ้าหนี้ นั้น ท่านว่า หวาอาจจะบังคับได้ไม่”

ผู้ซื้อปฏิเสธไม่รับมอบรถยนต์ที่ชำรุดบกพร่องตามมาตรา 320 และผู้ขายก็ไม่ส่งมอบรถยนต์คันใหม่ที่ปราศจากความชำรุดบกพร่องผู้ซื้อก็มีสิทธิเลิกสัญญาได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 387²⁸

2) กรณีผู้ซื้อไม่ได้ปฏิเสธรับมอบรถยนต์ที่ชำรุดบกพร่อง

หากทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งหนี้ อันผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบแก่ผู้ซื้อตามมาตรา 461 เมื่อมีความชำรุดบกพร่องตามมาตรา 472 ผู้ซื้อไม่เลือกใช้สิทธิในการปฏิเสธการชำระหนี้ดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ซึ่งอาจบังคับผู้ขายไม่ได้ทุกกรณี จึงศึกษากรณีที่ผู้ซื้อจะใช้สิทธิให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ ดังนี้

2.1) กรณีไม่สามารถใช้รถยนต์ได้โดยสิ้นเชิงหรือโดยลักษณะอันเป็นสาระสำคัญของรถยนต์

กรณีไม่สามารถใช้รถยนต์ได้โดยสิ้นเชิงหรือโดยลักษณะอันเป็นสาระสำคัญของรถยนต์ ได้แก่ ความชำรุดบกพร่องในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของผู้ซื้อ เช่น เบรคเสีย เกียร์ใช้งานไม่ได้ รถยนต์สตาร์ทไม่ติด เป็นต้น

คำฟ้องคดีตัวอย่าง เรียกค่าเสียหายจากโตโยต้า 5 ล้าน ไอเสียเข้าในรถ"อินโนวา"อ้างกระทบสุขภาพร้ายแรง²⁹

²⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 387 บัญญัติว่า “ถ้าสัญญาต่างตอบแทนมี วัตถุที่ประสงค์ เป็นการก่อให้เกิด หรือ โอน ทรัพย์สิน ในทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง และ ทรัพย์สิน นั้น สูญ หรือ เสียหายไป ด้วยเหตุ อย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะโทษลูกหนี้ มิได้ไซ้ ท่านว่า การสูญ หรือ เสียหายนั้น ตกเป็นพับ แก่เจ้าหนี้

ถ้า ไม่ใช่ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ท่านให้ใช้ บทบัญญัติ ที่กล่าวมา ในวรรคก่อนนี้ บังคับ แต่เวลาที่ ทรัพย์สิน นั้นกลายเป็น ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ตามบทบัญญัติแห่ง มาตรา 195 วรรค 2 นั้นไป”

²⁹ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค. (25 พฤษภาคม 2555). *โตโยต้าฯ ผิดจริง ศาลพิพากษาสั่งเปลี่ยนรถใหม่ให้ผู้บริโภค*. เข้าถึงได้จาก:

เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน นางสุภาภรณ์ ว่องวิวัฒนกุล กับบุตร 3 คนเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัดและพวกต่อศาลแพ่งธนบุรีเรียกค่าเสียหายเป็นเงินเกือบ 5 ล้านบาทจาก กรณีโจทก์ซื้อรถยนต์โตโยต้า รุ่นอินโนวา แต่ปรากฏว่า มีไอเสียจากเครื่องยนต์รั่วเข้ามาในห้องโดยสารทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพของ โจทก์อย่างร้ายแรง

ทั้งนี้คำบรรยายฟ้องของโจทก์สรุปว่า เมื่อประมาณเดือนธันวาคม พ.ศ.2547 โจทก์ที่ไปเที่ยวงานมหกรรมรถยนต์ที่ศูนย์แสดงสินค้าเมืองทองธานี ได้รับการเสนอหรือชักชวนจากพนักงานขายของจำเลยที่ 1 ให้ซื้อรถยนต์โตโยต้า รุ่นอินโนวา ใช้เชื้อเพลิงน้ำมันดีเซล จึงได้ซื้อไว้และชำระเงินตามสัญญาเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว และได้รับโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์คันดังกล่าวมาเรียบร้อยแล้ว

ภายหลังจากโจทก์ได้รับรถยนต์คันดังกล่าวก็ได้ใช้งานตามปกติวิสัยรวมทั้งรับส่งบุตรทั้งสามไป-กลับโรงเรียนเข้า-เย็นตั้งแต่จันทร์-ศุกร์ โดยโจทก์ทั้งสี่อยู่ในรถยนต์คันดังกล่าววันละประมาณ 5-6 ชั่วโมง

หลังจากไม่นาน โจทก์รู้สึกว่ามีกลิ่นคล้ายกลิ่นจากท่อไอเสียเข้ามาในห้องโดยสาร จึงได้แจ้งกับพนักงานขายของจำเลยที่ 1 ซึ่งแจ้งว่าเป็นเรื่องปกติของรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล โจทก์ไม่เคยใช้รถยนต์ที่มีเครื่องยนต์ดีเซลจึงไม่ทราบมาก่อนว่าเป็นเรื่อง ปกติหรือไม่

ต่อมาเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ.2549 โจทก์ใช้รถยนต์คันดังกล่าวครบระยะ 50,000 กิโลเมตร จึงได้นำรถยนต์คันดังกล่าวเข้าตรวจเช็คกับศูนย์บริการซ่อมรถยนต์ของจำเลย โจทก์แจ้งกับพนักงานของจำเลยว่ามีกลิ่นคล้ายกลิ่นท่อไอเสียเข้ามาในห้องโดยสาร พนักงานของจำเลยแจ้งว่า เป็นเรื่องปกติของรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซลและให้โจทก์ ติดตั้งเครื่องฟอกอากาศ

แต่กลิ่นดังกล่าวก็ยังไม่หายไป และเริ่มมีคราบเขม่าเข้ามาในห้องโดยสาร ดังนั้น เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ.2550 โจทก์จึงนำรถยนต์คันดังกล่าวเข้าตรวจเช็คกับศูนย์ฯ ของจำเลย โดยจำเลยแจ้งให้เจ้าหน้าที่เทคนิคของบริษัทโตโยต้าฯ มาตรวจสอบโดยให้โจทก์ ที่รถยนต์คันดังกล่าวไว้เป็นเวลา 5 วัน เมื่อครบกำหนดโจทก์มารับรถ พนักงานของจำเลยได้แก้ไขให้โดยเปลี่ยนช่องลมบังโคลน ซ้าย ขวา และแจ้งแก่โจทก์ที่ว่า สามารถนำรถไปใช้ได้สบายใจ

แต่กลิ่นและคราบเขม่าดังกล่าวก็ยังไม่หายไป ดังนั้น เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ.2550 โจทก์จึงนำรถยนต์คันดังกล่าวเข้าตรวจเช็คกับศูนย์ฯ ของจำเลย อีกครั้งหนึ่ง ภายหลังจากตรวจเช็คแล้วผู้จัดการศูนย์ฯ ของจำเลยแจ้งโจทก์ว่า ไม่เป็นไร เป็นธรรมดาของรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล

โจทก์เชื่อตามที่ผู้จัดการศูนย์ฯ ของจำเลย บอกว่า กลิ่นคล้ายกลิ่นท่อไอเสียดังกล่าวเป็นธรรมดาของรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล จึงใช้รถยนต์คันดังกล่าวเรื่อยมา ต่อมาเมื่อวันที่ 29 มีนาคม

พ.ศ.2551 โจทก์รู้สึกว่แอร์ฯ ไม่เย็น ไม่มีลม จึงนำรถยนต์คันดังกล่าวเข้าเช็คที่ศูนย์ของจำเลย ทางศูนย์ฯ ของจำเลยอ้างว่ ตู้แอร์ตันไม่สามารถล้างได้จึงได้ทำการเปลี่ยนตู้แอร์ให้ เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ.2551

ในวันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2551 โจทก์นำรถยนต์คันดังกล่าวเข้าเช็คระยะ 100,000 กิโลเมตร ทางพนักงานของจำเลยแจ้งโจทก์ว่ ไล่กรองเครื่องฟอกอากาศอุดตัน จำเลยจึงได้เปลี่ยนไล่กรองให้เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ.2551

แต่กลิ่นและคราบเขม่า ก็ยังไม่หายไป และโจทก์ได้แจ้งพนักงานจำเลยทราบ พนักงานจำเลยจึงได้ทำการล้างแอร์โฟวให้ แต่กลิ่นและคราบเขม่าก็ยังไม่หายไป

ต่อมาในวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2552 เริ่มมีคราบเขม่าสีดำเข้ามาในห้องโดยสารเป็นจำนวนมาก โจทก์จึงเข้าตรวจสอบที่ศูนย์ฯของจำเลยพบว่า มีคราบเขม่าสีดำเข้ามาในห้องโดยสารจำนวนมากจริง จึงได้ถ่ายรูปแล้วส่งเรื่องไปยังบริษัทโตโยต้า (จำเลยที่ 3) แต่ปกปิดสาเหตุไม่แจ้งให้โจทก์ทราบถึงสาเหตุว่ เกิดขึ้นเพราะอะไร

ต่อมาวันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2552 ทางบริษัทโตโยต้าฯ คัดให้โจทก์มาเจรจาและขอให้โจทก์นำรถยนต์คันดังกล่าว เพื่อไปตรวจสอบคำมลพิษในห้องโดยสาร แต่โจทก์ป่วยจึงไม่สะดวกที่จะนำรถยนต์คันดังกล่าวไปตรวจสอบคำมลพิษได้ จึงขอให้รองผู้จัดการศูนย์ของจำเลยนำรถยนต์คันดังกล่าวไปตรวจสอบคำมลพิษแทน แต่เจ้าหน้าที่เทคนิคจากบริษัทโตโยต้า ไม่ไปตรวจสอบกับรองผู้จัดการศูนย์ฯ ของจำเลย โดยเจ้าหน้าที่เทคนิคของบริษัทโตโยต้า ยืนยันจะให้โจทก์ทิ้งรถยนต์คันดังกล่าวไว้ 3-5 วัน โจทก์จึงไม่ตกลง

บริษัทโตโยต้า จึงได้มีหนังสือฉบับลงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ.2552 แจ้งมายังโจทก์มีใจความทำนองว่ หากโจทก์ประสงค์จะให้บริษัทตรวจสอบรถยนต์คันดังกล่าวให้นัดหมายมา

ต่อมาวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ.2552 จึงได้มีการนัดตรวจรถยนต์คันดังกล่าว โดยฝ่ายจำเลยทั้งสามส่งเจ้าหน้าที่มา 4 คน ฝ่ายโจทก์มีตัวโจทก์และเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค 4 คน และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 2 คน โดยทำการตรวจวัดประมาณ 1 ชั่วโมง โดยขับรถยนต์รอบอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ โดยตรวจสอบรถยนต์ 2 คันเปรียบเทียบพร้อมๆ กันคือรถยนต์คันดังกล่าว กับ รถยนต์ยี่ห้อฮอนด้า ที่มีอายุการใช้งานมากกว่า ผลปรากฏว่ พบค่าก๊าซคาบอนมอนอกไซด์ในห้องโดยสารรถยนต์คันดังกล่าวสูงถึง 16 พีพีเอ็ม ส่วนรถยนต์ยี่ห้อฮอนด้าตรวจไม่พบก๊าซดังกล่าว

โจทก์ จึงฟ้องทราบว่า รถยนต์คันดังกล่าวมีก๊าซอันตรายและเขม่าจากไอท่อไอเสียเข้ามาในห้องโดยสาร ขณะขับที่รถยนต์คันดังกล่าว และเป็นอันตรายต่อสุขภาพของ โจทก์ ทั้งสี่ โจทก์ จึงหยุดใช้รถยนต์คันดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2552

ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (Carbon monoxide : CO) เป็นก๊าซที่ไม่มีสี รส และกลิ่น เบากว่า อากาศทั่วไปเล็กน้อย เมื่อหายใจเข้าไป ก๊าซนี้จะรวมตัวกับฮีโมโกลบิน (Haemoglobin) ในเม็ดเลือดแดงได้มากกว่า ออกซิเจน 200-250 เท่า เกิดเป็นคาร์บอกซีฮีโมโกลบิน (Carboxyhaemoglobin : CoHb) ซึ่งลดความสามารถของเลือดในการเป็นตัวนำออกซิเจนจากปอดไปยังเนื้อเยื่อต่างๆ โดยทั่วไป องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิด CoHb ในเลือดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ในอากาศ ที่สูดหายใจเข้าไปและระยะเวลาที่อยู่ในสภาวะนั้นสำหรับอาการตอบสนองของ มนุษย์ขึ้นอยู่กับเปอร์เซ็นต์ CoHb และความรู้สึกลึกซึ้งของแต่ละบุคคลที่ไวต่อก๊าซชนิดนี้

นอกจากนั้นควันดำ เป็นผงเขม่าขนาดเล็กที่เหลือจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงจากรถยนต์ดีเซล เช่น รถปิกอัพดีเซล รถเมล์โดยสาร และรถขนาดใหญ่ต่างๆ ไป อันตรายจากควันดำ เนื่องจากควันดำเป็นผงเขม่าขนาดเล็กที่สามารถเข้าไปสะสมที่ถุงลมในปอด และควันดำยังประกอบไปด้วยสารที่เป็นสาเหตุของการเกิดมะเร็งปอด นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความสกปรก และบดบังการมองเห็นก่อให้เกิดอุบัติเหตุทางจราจรได้ง่าย

ด้วยเหตุที่รถยนต์คันดังกล่าวมีความชำรุดบกพร่องเป็นเหตุให้มีก๊าซ พิษและเขม่าเข้ามาในห้องโดยสารได้ ดังนั้น ตั้งแต่โจทก์ทั้งสี่ใช้รถยนต์คันดังกล่าวก็เกิดอาการผิดปกติของร่างกายคือในเรื่องระบบทางเดินหายใจ มีภาวะการหายใจลำบาก เยื่อจมูกอักเสบบ่อยครั้ง มีนสิริระอ่อนเพลีย เหนื่อยง่าย ใจสั่น มีอาการคล้ายจะเป็นลม แสบตา คันจมูก มีอาการหัวใจเต้นผิดปกติ หายใจไม่ได้ โดยเฉพาะโจทก์ที่ 1 ได้เคยไปพบแพทย์บ่อยครั้ง โดยไปพบแพทย์เฉพาะทาง โรคปอด จักษุแพทย์ แพทย์เฉพาะทางโรคหัวใจ แพทย์เหล่านั้นก็รักษาไปตามอาการโดยไม่ทราบสาเหตุ เช่น คันตา แสบตาแพทย์ก็ให้ยาแก้แพ้มาหยอดตา หัวใจเต้นผิดปกติก็ให้ยามารักษาอาการหัวใจเต้นผิดปกติ ฯลฯ

การกระทำของจำเลยที่ประมาณเส้นเล่อไม่ตรวจสอบสินค้าให้ดีว่ามีคุณภาพ ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด แต่กลับนำผลิตภัณฑ์ที่ชำรุดบกพร่องมาจำหน่ายก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ทั้ง สี่ ส่วนจำเลยที่ 2 ทราบว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวชำรุดบกพร่องเป็นอันตรายต่อสุขภาพของ โจทก์ ทั้งสี่ แต่กลับปิดบังความจริงอันควรจะแจ้งให้โจทก์ทั้งสี่ทราบจึงต้องร่วมรับผิดชอบ ในความเสียหายที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

1. ค่าเสื่อมสภาพอนามัยและทนทุกข์ทรมานจากการใช้รถยนต์คันดังกล่าวเป็นเวลากว่า 5 ปีเศษ โดยที่โจทก์ที่ 1 ปัจจุบันอายุ 46 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เคยเป็นพยาบาลอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ต่อมาลาออกมาเพื่อสมรส และเป็นแม่บ้าน มีรายได้จากสามีเดือนละ 150,000 บาท

โจทก์ที่ 2 มีอายุ 21 ปี ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โจทก์ที่ 3 ปัจจุบันอายุ 18 ปี ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

โจทก์ที่ 4 ปัจจุบันอายุ 13 ปี ปัจจุบันอยู่ชั้นมัธยมปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โจทก์ทั้งสองข้อคิดค่าเสื่อมสภาพอนามัยและทนทุกข์ทรมานจากการใช้รถยนต์คันดังกล่าววันละ 1,500 บาทต่อคน เป็นเวลากว่า 5 ปีเศษ แต่โจทก์ทั้งสองข้อคิดเพียง 1 ปีก่อนฟ้อง คิดเป็นค่าเสียหายคนละ 547,500 บาท รวมค่าเสียหายในส่วนนี้ของโจทก์ทั้งสองข้อคิดเป็นเงิน 2,190,000 บาท

2. ค่าขาดประโยชน์ใช้สอยในรถยนต์คันดังกล่าว เนื่องจากการใช้รถยนต์คันดังกล่าวก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพโจทก์ทั้งสองข้อ โจทก์ที่ 1 จึงหยุดใช้รถยนต์คันดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2552 และขึ้นรถยนต์แท็กซี่แทนเสียค่าใช้จ่ายวันละ 1,500 บาท คิดถึงวันฟ้องเป็นเวลา 253 วัน เป็นเงิน 379,500 บาท และเนื่องจากความชำรุดบกพร่องของรถยนต์คันดังกล่าวมีอยู่ในขณะส่งมอบสินค้า นั้นและไม่อาจแก้ไขให้กลับคืนสภาพที่ใช้งานได้ปกติหรือถึงแม้แก้ไขแล้วหากนำไปบริโภคอาจเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรืออนามัยของโจทก์ทั้งสองข้อที่ใช้สินค้า นั้น โจทก์ที่ ๑ จึงขอให้ศาลพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันเปลี่ยนรถยนต์รุ่นเดียวกันให้ใหม่ และให้ใช้ค่าขาดประโยชน์ใช้สอยวันละ ๑,๕๐๐ บาท นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะเปลี่ยนรถยนต์คันใหม่ให้แก่โจทก์ที่ 1 และหากจำเลยทั้งสองไม่สามารถหารรถยนต์รุ่นดังกล่าวมาเปลี่ยนให้แก่ โจทก์ที่ได้ ก็ให้รับรถยนต์คันดังกล่าวไปแล้วใช้ราคาแทน โดยโจทก์ที่ 1 ซื้อรถยนต์มาในราคา 1,169,000 บาทหักค่าเสื่อมราคาปีละ 7 เปอร์เซ็นต์ เป็นเวลา 5 ปี คงเหลือเงิน 759,850 บาท

3. ค่าขาดโอกาสที่จะมีอายุยืนยาวและจะได้รับความสนุกสนานในชีวิต เนื่องควันและเขม่ามีสาร polycyclic aromatic hydrocarbon อันเป็นสารก่อมะเร็งมายาวนานถึง 5 ปีเศษ มีโอกาสที่จะเป็นมะเร็งและเสียชีวิตก่อนวัยอันสมควร โจทก์ทั้งสองข้อคิดค่าเสียหายในส่วนนี้เท่ากับค่าเบี้ยประกันภัยสุขภาพโรค มะเร็ง คนละ 5,000 บาท ต่อปี เป็นเวลา 20 ปี คิดเป็นค่าเสียหายคนละ 100,000 บาท รวมเป็นเงิน 400,000 บาท

4. ค่าเสียหายในความวิตกกังวล ทนทุกข์ทรมาน ว่าจะเป็นเรื่องหรือไม่ คนละ 500,000 บาท เป็นเงิน 2,000,000 บาท รวมเป็นเงินที่จะต้องชำระให้กับโจทก์ที่ 1 เป็นเงิน 1,527,000 บาท โจทก์ที่ 2 เป็นเงิน 1,147,500 บาท โจทก์ที่ ๓ เป็นเงิน 1,147,500 บาท โจทก์ที่ 4 เป็นเงิน 1,147,500 บาท รวม 4,969,500 บาท

ศาลแพ่งธนบุรีพิพากษาสั่ง โทโยต้าฯ เปลี่ยนรถอินโนว่าคันใหม่ให้ผู้บริโภคคิดเป็นมูลค่าความเสียหายเป็นเงิน 759,850 บาท หลังฟ้องศาลผู้บริโภค 1 ปี

เมื่อวันที่ 25 พ.ค. 2552 เวลา 13.30 น. ศาลแพ่งธนบุรีออกนั่งบัลลังก์อ่านคำพิพากษา ในคดีผู้บริโภคที่ นางสุภาภรณ์ ว่องวีรวัฒนกุล ที่ 1 กับพวกรวม 4 คน ในฐานะผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้าและบริการ เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง บริษัท โทโยต้า ธนบุรี จำกัด ที่ 1 , บริษัท โทโยต้า ทีบีเอ็น จำกัด ที่ 2 และ บริษัท โทโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด ที่ 3 ในฐานะผู้ประกอบการธุรกิจเป็นจำเลย เป็นคดีผู้บริโภค เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2553 เรียกค่าเสียหาย 5 ล้านบาท

จากกรณี ชี้อรถยนต์โตโยต้า รุ่นอินโนว่า รุ่นImnova เลขทะเบียน ศผ 6774 เมื่อปี 2548 เกิดปัญหาอากาศเสีย หรือควันรถยนต์ไหลย้อนกลับเข้าไปในห้องโดยสารรถ และนักวิชาการด้านวิศวกรรมคุ้มครองผู้บริโภค ได้ตรวจพบมีก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ในห้องโดยสารสูงถึง 16 ppm

ศาลแพ่งธนบุรี พิเคราะห์พยานหลักฐานการนำสืบของโจทก์และจำเลยแล้ว เห็นว่า จำเลยไม่สามารถพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงและสาเหตุของปัญหาไอเสียเครื่องยนต์ที่รั่วเข้ามาในห้องโดยสารได้ตามคำให้การของจำเลยที่ให้การทำนองว่า เหตุของไอเสียเกิดจากสภาพการใช้งานของโจทก์ไม่ได้เกิดจากปัญหาการผลิต ทำให้เชื่อได้ว่ารถยนต์คันพิพาทมีความชำรุดบกพร่องมาตั้งแต่จำเลยที่ 1 ส่งมอบรถยนต์ให้แก่โจทก์ และไม่ได้เกิดจากการใช้งานของโจทก์แต่อย่างใด ดังนั้นจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จำหน่าย และจำเลยที่ 3 ในฐานะผู้ผลิต นำเข้า จึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ ในความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน

พิพากษาให้ จำเลยที่ 1 คือบริษัท โทโยต้า ธนบุรี และ 3 คือบริษัท โทโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย เปลี่ยนรถยนต์คันใหม่ รุ่นเดียวกับสุภาภรณ์ หรือไม่ก็ซื้อรถยนต์คันที่มีปัญหาคืน ในราคา 759,850 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี และให้บริษัท โทโยต้า จ่ายค่าเสียหายอีก 50,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 6 ตุลาคม 2552

จากกรณีคำฟ้องคดีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าสิทธิในการเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ได้เพราะฐานแห่งสัญญาซื้อขายคือเจตนาของคู่กรณียอมไม่จำกัดอยู่แต่การได้กรรมสิทธิ์และการได้ครอบครองรถยนต์เท่านั้นซึ่งหมายความรวมถึงคุณสมบัติของรถยนต์ที่ขายด้วย ดังนั้นเมื่อสัญญาซื้อขายเกิดขึ้นแล้ว กล่าวคือเมื่อมีการแสดงเจตนาที่ประสงค์ต้องตรงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

(ที่บรรลุนิติภาวะแล้ว) ในทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อที่ผู้ซื้อจะไปซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและเพื่อที่ผู้ขายจะได้รับราคาของทรัพย์สินนั้นดังนี้ เราเรียกว่า สัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว และผู้ขายก็มี “หนี้” หรือ “หน้าที่” ที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญาซื้อขายต่อไปถ้าผู้ขายบิดพลิ้วไม่ยอมปฏิบัติตามนั้นย่อมก่อให้เกิด “ความรับผิด” ตามมา สำหรับ “หนี้” หรือ “หน้าที่” ของผู้ขายนั้น³⁰ ได้แก่

1. การส่งมอบผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อด้วยความสมัครใจซึ่งจะส่งมอบด้วยวิธีการใดๆ ก็ได้ขอเพียงให้ทรัพย์สินนั้นเข้าไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อก็พอแล้ว เช่นการส่งมอบหนังสือ อาจใช้วิธีการอื่นให้ การส่งมอบรถยนต์อาจใช้วิธีการส่งมอบกุญแจก็ได้ แต่ที่สำคัญคือจะต้องส่งมอบภายในเวลา และ ณ สถานที่ที่ตกลงกันเอาไว้ ถ้าไม่มีการตกลงกันและทรัพย์สินที่ส่งมอบซื้อขายนั้นเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแล้ว ตามกฎหมายผู้ขายต้องส่งมอบ ณ สถานที่ที่ทรัพย์สินนั้นอยู่ในเวลาที่ทำสัญญาซื้อขาย แต่ถ้าไม่ใช่ทรัพย์สินเฉพาะสิ่งต้องส่งมอบ ณ ภูมิลำเนาปัจจุบันของผู้ซื้อผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สินตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ไม่มากเกินไป หรือไม่น้อยเกินไปและต้องไม่นำทรัพย์สินอื่นมาปะปนด้วย เพราะถ้าส่งมอบน้อยเกินไปสำหรับสังหาริมทรัพย์ผู้ซื้อจะมี 2 ทางเลือกคือ

1) ไม่รับมอบได้เลย หรือ

2) รับมอบไว้แต่ใช้ราคาน้อยลงตามส่วนของทรัพย์สินที่ส่งมอบแต่ถ้าส่งมอบมากเกินไปสำหรับสังหาริมทรัพย์ ผู้ซื้อจะมี 3 ทางคือ

ก. อาจจะรับไว้เฉพาะตามจำนวนที่ตกลงกันในสัญญา และส่วนที่เกินจะไม่รับเลยก็ได้

ข. ไม่รับทั้งหมดเลย หรือ

ค. รับไว้ทั้งหมด แต่ต้องใช้ราคาสำหรับส่วนที่เกินด้วยส่วนกรณีที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญาปะปนทรัพย์สินอื่นมาด้วยผู้ซื้อจะมีทางเลือก 2 ทางคือ

(1) รับมอบเฉพาะทรัพย์สินตามที่ตกลงในสัญญาและไม่รับมอบทรัพย์สินส่วนที่ปะปนมา หรือ

(2) ไม่รับมอบได้เลยไม่ว่าส่วนที่เป็นไปตามสัญญาหรือส่วนที่ปนเข้ามาก็ตาม แต่ถ้าการส่งมอบทรัพย์สินที่มากเกินไปหรือน้อยเกินไปนั้นเป็นอสังหาริมทรัพย์ผู้ซื้อจะมี 2 ทางเลือกคือ

ก. รับมอบทรัพย์สินตามจำนวนที่สัญญากันไว้แล้วใช้ราคาตามจำนวนที่รับไว้จริง หรือ

ข. ไม่รับมอบไว้เสียเลย

³⁰ หน้าที่และความรับผิดของผู้ขาย. เข้าถึงได้จาก: <http://phosrisumran.go.th/framebuysale2.html>. [2556, 21 กุมภาพันธ์].

2. ผู้ขายต้องไม่ชำระคบกพร่อง ซึ่งในความชำระคบกพร่องในที่นี้ หมายถึงลักษณะที่ทรัพย์สินที่ซื้อขายในตัวของมันเองมีความชำระหรือมีความบกพร่องอยู่จนเป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นราคาตกหรือไม่เหมาะแก่การใช้ประโยชน์ตามปกติหรือตามสภาพของทรัพย์สินนั้นและความบกพร่องหรือความชำระนี้จะต้องมีอยู่ก่อนหรือตามสภาพของสัญญาซื้อขายเท่านั้นตัวอย่าง นายเขียวซื้อแจกันจากนายเหลืองหนึ่งใบ ในราคา 50 บาทปรากฏว่าก่อนส่งมอบหรือขณะส่งมอบนั้น แจกันเกิดร้าวขึ้นมา นายเหลืองผู้ขายก็ต้องรับผิดชอบไม่ว่าจะรู้หรือไม่ว่ามีความชำระคบกพร่องอยู่ก็ตามยังถ้ารู้หรือเป็นคนทำให้ทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้นชำระคบกพร่องเองด้วยแล้วยังต้องรับผิดชอบทีเดียว

อย่างไรก็ตามในบางกรณีแม้ทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้นจะชำระคบกพร่องมาก่อน หรือในขณะที่ซื้อขายกันผู้ขายอาจจะไม่ต้องรับผิดชอบ ในกรณี

1) ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วในเวลาซื้อขายว่ามีความชำระคบกพร่องหรือควรจะรู้ถ้าเขาใช้ความระมัดระวังตามปกติ ตัวอย่างเช่นผู้ซื้อเห็นทุเรียนเน่าอยู่แล้วในเวลาซื้อขาย หรือผู้ขายเจาะไว้ให้ดูควรจะดูกลับไม่ดูกลับซื้อไป ผู้ขายก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

2) ถ้าความชำระคบกพร่องนั้นได้เห็นอยู่แล้วในเวลาส่งมอบและผู้ซื้อรับไว้โดยมิได้ทักท้วงประการใด

3) ถ้าผู้ซื้อทรัพย์สินนั้นจากการขายทอดตลาดเพราะในการขายทอดตลาดนั้นเป็นการขายที่เปิดเผยต่อสาธารณะผู้ซื้อน่าจะได้ออกมาตรวจสอบก่อนแล้ว

4) ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายได้ตกลงกันไว้ว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบในความชำระคบกพร่องของทรัพย์สินที่ซื้อขาย

5) ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ปลอดจากการถูกรอนสิทธิ กล่าวคือเมื่อผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายไปแล้วผู้ซื้อจะต้องไม่ถูกคนอื่นมารบกวนขัดสิทธิในการครองทรัพย์สินนั้นโดยปกติสุข

3. สิทธิของผู้ซื้อ: ผู้ซื้อต้องได้ตรวจตราดูทรัพย์สินที่ผู้ขายส่งมอบ หรือไม่รับมอบทรัพย์สินจากผู้ขาย เมื่อผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินนั้นน้อยเกินไป (ขาดคบกพร่อง) กว่าที่ได้ตกลงกัน หรือมากเกินไป (ถ้าจำนวน) กว่าที่ได้ตกลงกัน หรือสิทธิที่จะเรียกให้ผู้ขายปฏิบัติตามชำระหนี้หรือปฏิบัติตามชำระหนี้ให้ถูกต้องตรงตามที่ตกลงกันไว้ หรือสิทธิในการได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหายเมื่อผู้ขายปฏิบัติตามชำระหนี้ไม่ถูกต้อง เช่น ส่งมอบทรัพย์สินที่ชำระคบกพร่องหรือทรัพย์สินที่บุคคลอื่นมีสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นดีกว่าผู้ซื้อ (ถูกรอนสิทธิ) หรือสิทธิในการเลิกสัญญาและเรียกค่าเสียหายได้อีกตามหลักทั่วไปหรือสิทธิที่จะยึดหน่วงราคา ในกรณีดังต่อไปนี้

ก. ผู้ซื้อพบเห็นความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่ซื้อผู้ซื้อจะมีสิทธิที่จะไม่ชำระราคาจนกว่าผู้ขายจะหาประกันอันสมควรให้

ข. ผู้ซื้อถูกผู้รับจ้างหรือคนที่เรียกชื่อเอาทรัพย์สินที่ขายนั้นขู่ว่าจะฟ้องเป็นคดีหรือมีสาเหตุที่เชื่อได้ว่าจะถูกผู้ซื้อจะชำระราคาให้ต่อเมื่อผู้ขายหาประกันให้หรือต่อเมื่อผู้ขายได้แก้ไขให้เป็นที่ยอมรับแล้ว

ค. เมื่อมีผู้ผิดนัดไม่ส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้ผู้ซื้อก็ยังไม่ต้องชำระราคาจนกว่าผู้ขายจะจัดการส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้

เมื่อพิจารณาถึงสิทธิของผู้ซื้อแล้วจะเห็นได้ว่าผู้ซื้อยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ซื้อดังนี้

(1) หน้าที่ในการรับมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายตามเวลาตามสถานที่และด้วยวิธีการตามที่ตกลงกันในสัญญาซื้อขายเว้นแต่ผู้ซื้อจะมีสิทธิบอกปิดในกรณีที่เป็นสังหาริมทรัพย์เมื่อผู้ขายส่งทรัพย์สินให้มากเกินไปหรือน้อยกว่าไปกว่าที่ได้ตกลงกันไว้หรือผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินตามที่ตกลงกันปะปนกับทรัพย์สินอย่างอื่นหรือในกรณีที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ผู้ขายส่งมอบอสังหาริมทรัพย์นั้นมากเกินไปหรือน้อยกว่าเกินไปจากที่ได้ตกลงกันไว้

(2) หน้าที่ในการชำระราคาทรัพย์สินที่ซื้อขายตามราคาที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือตามทางการที่คู่สัญญา เคยประพฤติปฏิบัติต่อกันแต่ถ้าไม่ได้กำหนดราคาไว้เป็นที่แน่นอน ผู้ซื้อก็ต้องชำระราคาตามสมควรและการชำระราคาก็ต้องชำระภายในเวลาที่กำหนดตามสัญญาด้วยแต่ถ้าหากไม่ได้กำหนดเวลาไว้ให้ชำระราคาในเวลาเดียวกับเวลาที่ส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้น

(3) หน้าที่ในการชำระค่าธรรมเนียมในการซื้อขาย หากตกลงกันไว้ในสัญญาว่าให้ผู้ซื้อชำระคนเดียวทั้งหมด แต่ถ้าไม่ได้ตกลงกันไว้ผู้ซื้อก็ต้องมีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียมครึ่งหนึ่ง

4. สิทธิของผู้ขาย: ผู้ขายนั้นมีสิทธิที่จะยึดหน่วงทรัพย์สินนั้นไว้ในกรณีผู้ซื้อกลายเป็นบุคคลล้มละลายภายหลังการซื้อขาย แต่ก่อนการส่งมอบทรัพย์สินหรือในกรณีที่ผู้ซื้อล้มละลายอยู่แล้วในเวลาที่ทำการซื้อขายโดยที่ผู้ขายไม่รู้ถึงการล้มละลายนั้นหรือผู้ซื้อทำให้หลักทรัพย์ที่ให้ไว้เป็นค้ำประกัน การชำระราคานั้นเสื่อมเสียหรือลดน้อยถอยลง เช่น นายแสดซื้อตู้จากนายส้มในวันที่ 1 มีนาคม 2536 กำหนดส่งตู้กันในวันที่ 15 มีนาคม 2536 ชำระราคาวันที่ 18 มีนาคม 2536 ต่อมาในวันที่ 7 มีนาคม 2536 นายแสดถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย ดังนั้นนายส้มไม่ต้องส่งตู้ให้นายแสดในวันที่ 15 มีนาคม 2536 หรือสิทธิที่จะเรียกให้ผู้ซื้อชำระหนี้ ซึ่งถ้าผู้ซื้อไม่ชำระผู้ขายอาจนำทรัพย์สินที่ยึดหน่วงไว้ออก

ขายทอดตลาดก็ได้ หรือสิทธิในการริบมัดจำ (ถ้าได้มีการให้มัดจำกันไว้) และเรียกค่าเสียหาย หรือสิทธิในการเลิกสัญญา และเรียกค่าเสียหายได้อีกคงได้อธิบายแล้วในข้างต้น

5. อายุความในการฟ้องร้อง: เมื่อผู้ขายปฏิบัติการชำระหนี้ หรือปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาซื้อขายไม่ถูกต้องผู้ซื้อที่มีสิทธิที่จะฟ้องร้องต่อศาลภายในอายุความตามกรณี ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินให้มากเกินไปหรือน้อยเกินไปกว่าที่ได้ตกลงกันในสัญญา ผู้ซื้อจะต้องฟ้องร้องภายใน 1 ปีนับแต่เวลาส่งมอบทรัพย์สิน

(2) ในกรณีที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่อง ผู้ซื้อจะต้องฟ้องร้องภายใน 1 ปี นับแต่เวลาพบเห็นความชำรุดนั้น เช่น นายดำทำสัญญาซื้อขายโทรทัศน์จากนายเหลืองโดยส่งมอบโทรทัศน์กันภายในที่ 5 เมษายน 2536 และนายดำก็รับมอบไว้แล้ว ต่อมาวันที่ 20 เมษายน 2536 จึงพาช่างมาตรวจสอบดู ปรากฏว่าหลอดภาพเสียใช้ไม่ได้ ดังนั้นนายดำก็ต้องฟ้องคดี เพื่อความชำรุดบกพร่องภายในวันที่ 20 เมษายน 2537 การที่ไปต่อว่าทวงถามเรียกค่าเสียหายจากผู้ขายไม่ใช่การฟ้องคดี

(3) ในกรณีที่มีการรอนสิทธิ ผู้ซื้อต้องฟ้องร้องภายใน 3 เดือนนับแต่คำพิพากษาเดิมถึงที่สุด หรือนับตั้งแต่วันที่มิข้อตกลงยอมความกันหรือวันที่ยอมตามบุคคลภายนอก

คำว่า “คดีเดิม” หมายถึงคดีที่เป็นความกันระหว่างผู้ซื้อกับบุคคลภายนอก โดยที่ผู้ซื้อไม่ได้เรียกผู้ขายเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมกับตนในคดีนั้นด้วย ดังกล่าวมา

2.2) กรณีรถยนต์ชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อย

กรณีรถยนต์ชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยหรือในส่วนที่ไม่สำคัญ เช่น เครื่องปรับอากาศไม่เย็น วิทยุเสีย รถมิกคลื่นเหม็น สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นส่วนประกอบของรถยนต์แม้มิใช่เป็นส่วนที่เป็นสาระสำคัญถึงขนาดที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อความปลอดภัยของผู้ซื้อและผู้ใช้รถยนต์ก็ตาม หากผู้ขายสามารถซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดบกพร่องเหล่านี้ให้อยู่สภาพที่ใช้งานได้ตามปกติ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ซื้อไม่น่าจะได้สิทธิในการเรียกให้ผู้ขายส่งมอบรถยนต์คันใหม่ให้เนื่องจากความชำรุดบกพร่องในส่วนซึ่งมิใช่สาระสำคัญของรถยนต์ เนื่องจากเป็นความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472 ที่ว่า ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้น ชำรุดบกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ อันมุ่งจะใช้เป็นปกติที่ดี ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ กรณีตามมาตรา 472 นี้ย่อมใช้ได้ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้วหรือไม่รู้ว่า ความชำรุดบกพร่องมีอยู่

จากกรณีความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หากตีความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 472 ให้ผู้ขายรับผิดชอบในกรณีรถยนต์ชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยด้วย จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องดังต่อไปนี้

1. ความชำรุดบกพร่องนั้นต้องถึงขนาดให้ทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้นเสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ตามปกติหรือแก่ประโยชน์ที่มุ่งหมายตามสัญญา ถ้าไม่ถึงขนาดดังกล่าวผู้ขายก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

2. ความชำรุดบกพร่องนี้ต้องเกิดขึ้นก่อนหรืออย่างน้อยที่สุดมีอยู่ในขณะทำสัญญาซื้อขาย ซึ่งผู้ซื้อไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องนั้น ถ้าความชำรุดบกพร่องนั้นเกิดขึ้นหลังจากที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกเป็นของผู้ซื้อแล้ว ต้องพิจารณาเรื่องบาปเคราะห์ตามป.พ.พ. มาตรา 370 ต่อไป ซึ่งเป็นคนละเรื่องกัน

ตัวอย่างเช่น นายแมวซื้อแจกันลายครามจากนายบอย นายแมวรับมอบแจกันแล้วจึงสังเกตเห็นรอยร้าวในลายของแจกันใบนั้น เป็นความชำรุดบกพร่องที่นายบอย ต้องรับผิดชอบ นายแมวซื้อแจกันลายครามจากนายบอย ชำระเงินแล้ว แต่ยังไม่ได้รับของ ต่อมานางน้องทำแจกันกระทบกับขอบตู้ทำให้แจกันร้าว เป็นกรณีกรรมสิทธิ์ตกเป็นของผู้ซื้อแล้ว บาปเคราะห์ตกอยู่กับผู้ซื้อ ต้องไปโต้แย้งเอากับผู้ทำความเสียหายเอง

3. ความชำรุดบกพร่องของรถยนต์นี้ ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบไม่ว่าจะรู้หรือไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องก็ตาม เช่น ซื้อข้าวซื้อของก็ต้องดูแบบดูราคาจนเห็นว่าถูกอกถูกใจ ก็จ่ายเงินรับรถไปใช้เป็นอันพอใจกันทั้งสองฝ่าย แต่พอกลับบ้านไปรถที่ซื้อไว้มันไม่สามารถใช้งานได้อย่างสมบูรณ์ เดี่ยวเสียโน่น เดี่ยวเสียนี่ อย่างนี้เรียกว่า สินค้าชำรุดบกพร่องตามกฎหมาย เพราะมันเสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่จะใช้ผลก็คือ คนขายต้องรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นการซ่อมให้หายเสีย เปลี่ยนอะไหล่ จนมันสามารถใช้งานได้ ผู้ขายก็เลยเข้าใจว่าได้ทำหน้าที่ตามกฎหมายสมบูรณ์แล้ว ถ้าคนขายมาอ้างเรื่องซ่อมบ่อยเสียงายอยากได้รถคันใหม่แทน คนขายจะต้องตามใจหรือไม่อย่างไรกัน กฎหมายไม่เพียงให้คนขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องเท่านั้น ยังกำกับมาตรฐานของสินค้าและการขายภายใต้กฎหมาย เรื่อง คຸ້ມກອງຜູ້ບຶໂກດ และมาตรฐานอุตสาหกรรมด้วย โดยมี คณะกรรมการมีอำนาจตามกฎหมายที่จะลงโทษสั่งปรับคนขาย หรือผู้ประกอบการ และบังคับให้รับผิดชอบต่อกันซื้อได้ เพราะไปละเมิดสิทธิผู้บริโภครถ แต่นั่นไม่ใช่ทางเดียวหรือทางสุดท้าย เรายังสามารถไปเรียกร้องทางศาลให้บังคับคนขายให้ชดเชยความเสียหายได้ เพียงแต่อาจเป็นที่กังวลใจว่าต้องใช้เวลามากกว่าการทำอะไรแบบโดนๆ จึงเกิดเหตุการณ์ทุบรถเผารถ ไม่ว่าจะเพื่อประชดกกฎหมายหรือประชดคนขายหรือระบายอารมณ์หรืออยากให้สังคมได้รู้เอาไว้ว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมก็ตาม แม้ส่วนใหญ่ที่เป็นข่าวจะได้ผล

แต่ไม่ใช่ทุกคนทุกรายจะได้รับการเปลี่ยนรถใหม่เสมอไป เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องเอารถใหม่มาเปลี่ยนให้ในกรณีที่รถเสียทุกกรณีไป และการที่สินค้าชำรุดบกพร่องก็ไม่เพียงต้องเปลี่ยนอะไหล่หรือเปลี่ยนรถไปเท่านั้น อาจเปลี่ยนใจไม่เอารถเลยก็ได้ หลักอยู่ที่ว่ามาตรฐานของรถใหม่ต้องไม่เสียหายๆ ประเภทว่าซ่อมแล้วซ่อมอีก เดี่ยวเสียโน่นเสียนี้ จุกจิกไปหมด แม้จะมีการเปลี่ยนอะไหล่แก้ไขให้แล้วก็ตาม ถ้ามั่นใจไม่เหมือนได้รถใหม่ป้ายแดงแล้ว ก็เท่ากับว่าไม่ตรงตามสัญญาซื้อขายต่อกัน คนขายก็ต้องหันมาเจรจาเพื่อรับผิดชอบ

ด้วยเหตุแบบนี้ มีอยู่สองทางให้เลือกได้ คือ ให้คนขายเปลี่ยนสินค้าชิ้นใหม่ขอแบบป้ายแดงที่ได้มาตรฐาน ทั้งสีและรุ่นตามที่ตกลงซื้อไว้ แต่ถ้าอยากเปลี่ยนเป็นรุ่นใหม่ก็ต้องเจรจาในเรื่องราคาที่เปลี่ยนไป อย่างหลังนี้เรียกว่าเป็นการประนีประนอมยอมความกัน

ส่วนอีกทางหนึ่ง ก็คือการคืนรถไปไม่เอาแล้วนี่หอนี้ ซึ่งเป็นวิธีที่เรียกแบบกฎหมายว่า เลิกสัญญากันไปเพราะการซื้อไว้ไม่สมประโยชน์ในการใช้สอยและถือว่าคนขายผิดสัญญาในสาระสำคัญ ไม่สามารถส่งมอบรถให้ตามสเปคและมาตรฐานได้ถึงขนาดที่ไม่อาจจะเอาไปจอดไว้ในโรงรถที่บ้าน การเลิกสัญญาทำให้กลับสู่สภาพเดิม คือเอารถคืนไปเอาเงินคืนมา แต่ว่าอาจมีการเสื่อมสภาพตามการใช้งานปกติไปบ้าง คนขายก็จะอ้างไม่รับไม่ได้ ก็อยากไม่ทำตามสัญญากับเขาเอง แต่ถ้ายังไม่ได้อะไรคืนไป กลับเอาอะไรมาทาบใส่จนรถเสียหายหรือเผาหรือแข่งส่งท้ายก่อนส่งคืน อย่างนี้ก็ต้องกลายเป็นเรื่องของความเสียหายที่คนซื้อกลายเป็นผู้ต้องรับผิดชอบไป ที่สำคัญถ้าเอาไปเข้าไฟแนนซ์ไว้เราก็ยังไม่ใช่เจ้าของรถที่แท้จริง การไปทำให้รถคนอื่นเขาเสียหายก็ต้องชดใช้หัวโตอีกเหมือนกัน ถึงได้ว่า ถ้าซื้อรถได้ไม่สมราคาหรือคุณค่าแห่งการใช้งาน กระบวนการทางกฎหมายยังชัวร์และใช้ได้ อย่าเสี่ยงไปทำอะไรตาม เพราะมันไม่สามารถสำเร็จได้ทุกรายไป และอาจใช้ได้เพียงในบางสถานการณ์

3.2.3 สิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ตามกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

ในสภาพความเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าคุณคดียุติกัน บุคคลไม่มีความเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่อยู่ในฐานะของผู้บริโภคย่อมไม่อยู่ในฐานะที่มีความเสมอภาค และเท่าเทียมกับผู้ประกอบธุรกิจไม่มีอำนาจต่อรองกับผู้ประกอบธุรกิจ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

มาบังคับใช้ และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 จึงนำมา กล่าวไว้ ดังนี้³¹

3.2.3.1 ความหมายที่สำคัญ

“ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการและหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม”

“ผู้ประกอบการ” ได้แก่ ผู้ขาย ผู้ที่ผลิตสินค้าเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาซึ่งสินค้าในราชอาณาจักร หรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อ ซึ่งสินค้าที่เรียกว่าพ่อค้าคนกลาง หรือผู้ให้บริการและให้หมายความรวมถึง ผู้ประกอบกิจการ

“ข้อความ” หมายความว่า รวมถึงการกระทำที่ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

“โฆษณา” หมายความว่า การกระทำที่ไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า

“สื่อโฆษณา” หมายความว่า สิ่งที่ใช้เป็นสื่อในการโฆษณา เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ไปรษณีย์โทรเลข โทรทัศน์ หรือป้าย

“ฉลาก” หมายความว่า รูป รอยประดิษฐ์ กระดาษ หรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้ปรากฏข้อความเกี่ยวกับสินค้าซึ่งแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้า หรือสอดแทรกหรือรวมไว้กับสินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้าและหมายความรวมถึงเอกสารหรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบกับสินค้า ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้านั้น

“สัญญา” หมายความว่า ความตกลงกันระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจเพื่อซื้อและขายสินค้าหรือให้และรับบริการ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

³¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541 มาตรา 3

เหตุผลในการบัญญัติความหมายหรือคำจำกัดความของคำว่า “ผู้บริโภคร” และคำว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจ” ก็เพื่อจำแนกผู้ที่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งหากผู้ที่ได้รับความเสียหายไม่อยู่ในฐานะผู้บริโภครแล้ว ก็ไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายฉบับนี้ เช่น กรณีที่มีข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน ตัวอย่างกรณีเกิดปัญหาข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของสัมปทานเส้นทางเดินรถโดยสารกับผู้ประกอบการธุรกิจที่เข้าร่วมสัมปทานกิจการเดินรถโดยสาร

3.2.3.2 สิทธิของผู้บริโภครที่ได้รับความคุ้มครอง

สิทธิของผู้บริโภครได้รับการคุ้มครอง³²มีดังนี้

1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ

2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ

3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ

4) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา

5) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

6) คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคร

โครงสร้างของกฎหมาย พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภครกำหนดให้มีคณะกรรมการเรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคร”³³ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครเป็นกรรมการและเลขานุการกรรมการประกอบด้วย เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงคมนาคม เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 8 คน ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะการดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภครที่คณะกรรมการเห็นสมควร หรือมีผู้ร้องขอตามมาตรา 39 ซึ่งในการดำเนินคดีแทนผู้บริโภครนั้น คณะกรรมการจะต้องมีการประชุมและมีมติเห็นสมควรในการดำเนินคดีแทนผู้บริโภคร แต่ก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องเป็นผู้บริโภครและถูกละเมิดสิทธิ อีกทั้งการดำเนินคดีนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภครเป็นส่วนรวม เช่น กรณีผู้บริโภครซื้อบ้านพร้อมที่ดิน เมื่อได้ชำระเงินครบตามสัญญาแล้ว แต่ผู้ประกอบการไม่สามารถ

³² พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคร พ.ศ. 2522 มาตรา 4.

³³ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 9.

โอนกรรมสิทธิ์บ้านและที่ดินให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งเป็นผู้ซื้อได้ ในกรณีนี้ถือว่าเมื่อดำเนินคดีให้แก่ผู้บริโภค รายนี้แล้ว ก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภครายอื่น ๆ ด้วย ที่เป็นคู่สัญญากับผู้ประกอบธุรกิจรายเดียวกัน ในการดำเนินคดีคณะกรรมการก็จะแต่งตั้งพนักงานอัยการหรือข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการ คຸ້ມครองผู้บริโภค ที่มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ทางนิติศาสตร์ดำเนินคดีตามที่คณะกรรมการ มอบหมาย

ในการดำเนินคดีแทนผู้บริโภค นอกจากคณะกรรมการคຸ້ມครองผู้บริโภค จะมอบหมายให้ พนักงานอัยการและข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการคຸ້ມครองผู้บริโภคดำเนินคดีแทนผู้บริโภค แล้ว กฎหมายคຸ້ມครองผู้บริโภคยังให้อำนาจแก่สมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการคຸ້ມครองผู้บริโภคและ ข้อบังคับของสมาคมในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการของสมาคม สมาชิก และวิธีดำเนินกิจกรรมของ สมาคมเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง สมาคมก็สามารถยื่นคำขอเพื่อให้คณะกรรมการ คຸ້ມครองผู้บริโภครับรอง จึงจะมีสิทธิดำเนินคดีแทนผู้บริโภคได้ โดยในการดำเนินคดีดังกล่าว สมาคม มีสิทธิฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญาหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีเพื่อคຸ້ມครองสิทธิของผู้บริโภคได้

3.2.3.3 การคຸ້ມครองด้านฉลาก

การคຸ້ມครองผู้บริโภคในด้านฉลากให้สินค้าที่ผลิตเพื่อขายโดยโรงงานตามกฎหมายว่า ด้วยโรงงานและสินค้าที่ส่งหรือนำเข้ามาราชาอาณาจักรเพื่อขายเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก ไม่ใช่บังคับ กับสินค้าที่คณะกรรมการว่าด้วยฉลากกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีที่ปรากฏว่ามี สินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องในการใช้สินค้าหรือโดยสภาพของ สินค้า นั้น หรือมีสินค้าที่ประชาชนทั่วไปใช้เป็นประจำ ซึ่งการกำหนดฉลากของสินค้านั้นจะเป็น ประโยชน์แก่ผู้บริโภคในการที่จะทราบข้อเท็จจริงในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้านั้นแต่สินค้านั้นไม่ได้ เป็นสินค้าที่ควบคุมฉลากตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการว่าด้วยฉลากมีอำนาจกำหนดให้สินค้านั้นเป็น สินค้าที่ควบคุมฉลากได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยกำหนดให้ฉลากของสินค้าที่ควบคุม ฉลาก³⁴ จะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ใช้ข้อความที่ตรงต่อความจริงและไม่มีข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด ใน สาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้า
2. ต้องระบุข้อความดังต่อไปนี้
3. ชื่อหรือเครื่องหมายการค้าของผู้ผลิตหรือของผู้นำเข้าเพื่อขายแล้วแต่กรณี

³⁴ พระราชบัญญัติคຸ້ມครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 39 และมาตรา 40.

4. สถานที่ผลิตหรือสถานที่ประกอบธุรกิจนำเข้า แล้วแต่กรณี
5. ระบุข้อความที่แสดงให้เข้าใจได้ว่าสินค้านั้นคืออะไร ในกรณีที่เป็นสินค้านำเข้าให้ระบุชื่อประเทศที่ผลิตด้วย
6. ต้องระบุข้อความอันจำเป็น ได้แก่ ราคา ปริมาณ วิธีใช้ ชื่อนำเข้า คำเตือน วัน เดือน ปี ที่หมดอายุในกรณีที่เป็นสินค้าที่หมดอายุได้ หรือกรณีอื่นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการว่าด้วยฉลากกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นผู้ผลิตเพื่อขายหรือผู้ส่งหรือผู้นำเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อขายซึ่งสินค้าที่ควบคุมฉลาก แล้วแต่กรณี เป็นผู้จัดทำฉลากก่อนขายและฉลากนั้นต้องมีข้อความดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ในการนี้ ข้อความตามวรรคหนึ่ง (2) และ (3) ต้องจัดทำตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการว่าด้วยฉลากกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา การกำหนดข้อความของฉลากต้องไม่เป็นการบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องเปิดเผยความลับทางการผลิต เว้นแต่ข้อความดังกล่าวจะเป็นสิ่งจำเป็นที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้บริโภค

3.2.3.4 การคุ้มครองด้านสัญญา

การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา ซึ่งกำหนดว่าในการขายสินค้าหรือให้บริการ มีกฎหมายบังคับใช้โดยเฉพาะว่าจะต้องทำเป็นหนังสือ หรือโดยปกติประเพณีจะต้องกระทำเป็นหนังสือ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญา มีอำนาจกำหนดให้การขายสินค้าหรือบริการดังกล่าว เป็นธุรกิจที่จะต้องควบคุมสัญญา ซึ่งสัญญาที่เข้าข่ายลักษณะที่ควบคุมสัญญา³⁵ จะต้องเป็นสัญญาที่ผู้ประกอบธุรกิจทำกับผู้บริโภคและมีลักษณะ ดังนี้

1. ใช้ข้อสัญญาเท่าที่จำเป็น ซึ่งหากไม่มีข้อสัญญาเช่นนั้นแล้ว จะทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบต่อผู้ประกอบธุรกิจ
2. ห้ามใช้ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค ทั้งนี้ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาอาจออกหลักเกณฑ์ เงื่อนไข กำหนดในการทำข้อความในสัญญา เพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวม
3. ในการทำสัญญา หากคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาได้กำหนดให้การประกอบธุรกิจใดที่จะต้องใช้สัญญาตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือใช้ข้อสัญญาโดยมีเงื่อนไขการใช้ข้อสัญญาดังกล่าวที่

³⁵ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541 มาตรา 35 ทวิ

กำหนดไว้ในมาตรา 35 ทวิ ถ้าสัญญานั้นมิได้ใช้ข้อสัญญาที่กำหนดไว้ดังกล่าวหรือใช้ข้อสัญญาไม่
เป็นไปตามที่กำหนด ก็ให้ถือว่าสัญญานั้นได้ใช้ข้อสัญญาตามที่กำหนดไว้หรือตามเงื่อนไขนั้นแล้ว³⁶

4. เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาได้กำหนดให้การประกอบธุรกิจที่จะต้องควบคุม
สัญญา มิให้ใช้ข้อสัญญาใดตามที่กำหนดในมาตรา 35 ทวิ แล้วหากมีการฝ่าฝืนก็ถือว่าสัญญานั้น ไม่มี
ข้อสัญญาดังกล่าว

5. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 24 (พ.ศ. 2550) เรื่องให้รถยนต์ใช้แล้วเป็น
สินค้าที่ควบคุมฉลากปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ได้กำหนดให้ธุรกิจขายรถยนต์
ใช้แล้ว เป็นสินค้าควบคุมฉลาก ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 24 (พ.ศ.2550) และมี
ผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ.2550 เป็นต้นมา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก. ความหมายรถยนต์ใช้แล้ว

“รถยนต์ใช้แล้ว” หมายความว่า รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน รถยนต์นั่งส่วนบุคคล
เกินเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสองคน และรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันหกร้อย
กิโลกรัม ซึ่งมีได้ใช้ประกอบการขนส่งเพื่อสินจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกที่ได้จดทะเบียน
ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 แล้ว ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจมิไว้เพื่อจำหน่าย

ข. ลักษณะฉลาก

โดยผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว จะต้องแสดงข้อมูลทางรถให้ผู้บริโภคทราบ
ซึ่งข้อความที่แสดงจะต้องมีขนาดตัวอักษรขนาดไม่ต่ำกว่า 1 เซนติเมตร เกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้ว ตามที่
ปรากฏในรายการจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ตั้งแต่วันจดทะเบียนจนถึงวันที่ จำหน่ายต้อง
ระบุข้อความ ดังต่อไปนี้

1. วันจดทะเบียน
2. เลขทะเบียน
3. เลขตัวถัง
4. เลขเครื่องยนต์
5. ยี่ห้อรถ
6. ยี่ห้อเครื่องยนต์
7. สี

³⁶ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541 มาตรา 35 ทวิ

8. ประเภทของรถ
9. ชนิดเชื้อเพลิง
10. ลำดับเจ้าของรถ
11. ภาระผูกพันของรถยนต์ที่มีอยู่ในวันจำหน่าย
12. ชื่อประเภทหรือชนิดสินค้า
13. ชื่อผู้ผลิต
14. ชื่อผู้จำหน่าย
15. สถานที่ตั้ง ของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย
16. ขนาดหรือปริมาณ
17. วิธีใช้
18. ข้อแนะนำการใช้
19. คำเตือน (ถ้ามี)
20. วัน เดือน ปี ผลิต
21. ราคา
- ก. บทกำหนดโทษ

หากผู้ประกอบการไม่จัดทำฉลาก หรือจัดทำฉลากไม่ถูกต้อง จะมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

6. พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551
 ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการตามกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น คือ ความรับผิดในผลิตภัณฑ์ หรือที่เรียกว่า “Product Liability” ซึ่งหมายความถึงความรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากการบริโภคผลิตภัณฑ์อันมีสาเหตุมาจากความบกพร่องในการผลิตหรือความผิดปกติของผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งไม่อาจคาดได้ตามธรรมดาผู้เกี่ยวข้องในผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ผู้ค้าปลีก อาจต้องเป็นผู้รับผิดชอบ โดยปกติแล้วถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะความประมาทเลินเล่อในการผลิต ความรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้ผลิตและผู้ขายก็อาจปรับเข้ากับกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิดได้อยู่แล้ว นอกเหนือความรับผิดตามสัญญาที่ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ซื้อจะฟ้องร้องคดีแพ่งโดยอาศัยความรับผิดตามสัญญาเรียกค่าเสียหายจากผู้ขายได้ แต่จะเรียกให้บริษัทผู้ผลิตรับผิดตามสัญญาซื้อขายไม่ได้ เพราะไม่มีนิติสัมพันธ์กับบริษัทผู้ผลิต คงมีทางฟ้องบริษัทผู้ผลิตได้ตามกฎหมายลักษณะละเมิดได้โดย

นำสืบถึงความประมาทเลินเล่อของผู้ผลิต แต่ปัญหาคือการนำสืบถึงความบกพร่องในการผลิตยุ่งยาก และซับซ้อนกว่ากรณีการกระทำละเมิดทั่วไป เพราะเทคโนโลยีในการผลิตเจริญมากขึ้นเกินกว่าความรู้ความสามารถของผู้บริโภคจะเข้าใจได้ ดังนั้น จึงมีแนวคิดทางกฎหมายทั้งในแง่สัญญาและในแง่ละเมิดเกิดขึ้น กล่าวคือ ในแง่สัญญา กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ที่มีผู้ใช้ ซึ่งผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้ที่มีได้เป็นคู่สัญญาตามสัญญาซื้อขาย หรือในกรณีละเมิดกำหนดวาระการพิสูจน์ (Burden of Prof) ให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายต้องเป็นฝ่ายพิสูจน์ว่าไม่มีความบกพร่องในการผลิตหรือการจำหน่าย หรืออาจใช้หลักความรับผิดโดยเด็ดขาด (Strict Liability) ในความเสียหายที่เกิดขึ้นแม้ไม่มีข้อเท็จจริงว่าได้กระทำโดยประมาทก็ได้³⁷

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้มีการพัฒนากฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability Law) ในประเทศไทย โดยมีหลักการคือ เพื่อให้มีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จากเดิมที่ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ต้องนำหลักสัญญาซื้อขายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้ ซึ่งให้สิทธิเฉพาะคู่สัญญา ไม่ให้สิทธิบุคคลภายนอกซึ่งได้รับความเสียหายจากสินค้าในการฟ้องร้องดำเนินคดีเรียกค่าเสียหาย หากผู้เสียหายจะฟ้องตามหลักความรับผิดเพื่อละเมิดก็ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับผู้บริโภคหรือผู้เสียหาย ซึ่งยากแก่การพิสูจน์ เนื่องจากเอกสารหลักฐานอยู่กับผู้ผลิตเป็นส่วนใหญ่ ยากจะมีโอกาสเข้าถึงเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ผลิต

ส่วนเหตุผลหลักของกฎหมายดังกล่าว คือ สินค้าในปัจจุบันไม่ว่าจะผลิตภายในประเทศหรือนำเข้า อาจมีกระบวนการผลิตที่ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูง จนผู้บริโภคตรวจสอบได้ยาก การฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายยุ่งยาก เนื่องจากภาระการพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ผลิตหรือนำเข้ายังคงเป็นของผู้บริโภคตามหลักทั่วไป และเพื่อนำหลักความรับผิดโดยเด็ดขาด (Strict Liability) มาใช้กับคดีผู้บริโภค ซึ่งมีความไม่เท่าเทียมกับผู้ประกอบการในหลายๆ ด้าน เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับการชดเชยที่เป็นธรรม โดยการผลักภาระการพิสูจน์ให้ผู้ประกอบการ

ก. ความหมายที่สำคัญ

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

³⁷ สุขุม สุกนิตย์. *อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 14*. หน้า 15-17.

“สินค้า” หมายความว่า สัณนิษฐานทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ผลิตผลเกษตรกรรม” หมายความว่า ผลิตผลอันเกิดจากเกษตรกรรมต่าง ๆ เช่น การทำนาทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงไหม เลี้ยงผึ้ง เพาะเห็ด แต่ไม่รวมถึงผลิตผลที่เกิดจากธรรมชาติ

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ปู รัง แต่ง ประกอบ ประดิษฐ์ แปรสภาพ เปลี่ยนรูป ดัดแปลง คัดเลือก แบ่งบรรจุ แซ่เยือกแข็ง หรือฉายรังสี รวมถึงการกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า ผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

“ความเสียหาย” หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น

“ความเสียหายต่อจิตใจ” หมายความว่า ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

“สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุจากความบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

“ขาย” หมายความว่า จำหน่าย จ่าย แจก หรือแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ทางการค้า และให้หมายความรวมถึงให้เช่า ให้เช่าซื้อ จัดหา ตลอดจนเสนอ ชักชวน หรือนำออกแสดงเพื่อการดังกล่าว

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย

“ผู้ประกอบการ” หมายความว่า

(1) ผู้ผลิต หรือผู้ว่าจ้างให้ผลิต

(2) ผู้นำเข้า

(3) ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้

(4) ผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความหรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้า ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการตามกฎหมายของไทยนั้นได้บัญญัติไว้ในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยมีหลักความรับผิด³⁸ ดังนี้

1) ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยผู้ประกอบการดังกล่าวหมายถึง ผู้ผลิตหรือว่าจ้างให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าได้ และผู้ซึ่งได้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมาย หรือข้อความใดๆ ที่ทำให้เข้าใจว่าเป็นผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า

2) สินค้านั้นได้มีการขายให้ผู้บริโภคแล้ว

3) ไม่ว่าจะความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม

ผู้ประกอบการอาจไม่ต้องรับผิดชอบหากมีเหตุลุดพ้นความรับผิด สำหรับข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิตต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจากประเทศไทยต่างกับของต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นต้นแบบแนวคิดนี้ โดยสหรัฐอเมริกามีข้อยกเว้นความรับผิดในกรณีต่างๆ สรุปได้ดังนี้

(1) ผู้เสียหายสมัครใจเข้าเสี่ยงภัยเองและใช้สินค้านั้นทั้งที่ทราบว่ามี ความชำรุดบกพร่อง โดยไม่มีเหตุอันควร กรณีนี้ผู้เสียหายไม่สามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ผลิตได้

(2) การใช้สินค้าผิดวิธี (Product Misuse) เนื่องจากผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องผลิตสินค้าที่ปลอดภัยออกสู่ตลาด ผู้ผลิตจึงคาดหวังว่าด้วยสินค้าที่ตนผลิตนั้นจะมีการนำไปใช้โดยผิดวิธีหรือไม่อย่างไร ดังนั้น ผู้ผลิตต้องจัดให้มีคำเตือนกำกับสินค้าในฉลากเกี่ยวกับการใช้ผิดวิธีด้วย ทั้งนี้ผู้ผลิตสามารถต่อสู้ได้ว่าผู้เสียหายใช้สินค้าไม่ถูกต้องหรือใช้สินค้าผิดวิธีโดยไม่อาจคาดหมายได้เท่า นั้น แต่ถ้าการใช้ที่ผิดวิธีนั้นเป็นที่คาดหมายได้ของผู้ผลิตแล้ว ผู้ผลิตก็ยังคงต้องรับผิดชอบ

(3) ผู้เสียหายมีส่วนผิด (Comparative Negligence) หลักนี้ไม่ใช่ข้อยกเว้นความรับผิดทั้งหมดของจำเลย แต่เป็นการชดเชยค่าเสียหายไปตามสัดส่วนความผิดของโจทก์ ซึ่งในสหรัฐอเมริกานำหลักนี้ไปใช้ในสองแนวทางคือ แนวทางแรกเรียกว่า ผู้เสียหายมีส่วนผิดอย่างแท้จริง หรือ “Pure Comparative Negligence” กล่าวคือถ้าผู้เสียหายมีส่วนผิดอยู่ด้วยเท่าใดในการก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น

³⁸ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4.

ศาลก็จะให้ลดค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้แก่ผู้เสียหายไปตามสัดส่วนความผิดของผู้เสียหาย
 แนวทางที่สอง คือ ผู้เสียหายมีความผิดโดยเปรียบเทียบ หรือ “Modified Comparative Negligence”
 กล่าวคือ ศาลได้วางหลักไว้ว่าถ้าโจทก์มีส่วนผิดมากกว่าจำเลย โจทก์จะไม่มีสิทธิในการเรียกค่าเสียหาย
 จากจำเลยโดยสิ้นเชิง ศาลจะลดค่าเสียหายที่จำเลยต้องชดใช้ไปตามสัดส่วนความผิดของโจทก์ แต่ถ้า
 โจทก์มีส่วนผิดเกินกว่าร้อยละ 50 ศาลก็จะยกฟ้องโจทก์

(4) สถานะของความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคนิค (State of the Art) เป็นข้อยกเว้นความ
 รับผิดชอบที่จำเลยต่อสู้ว่าไม่สามารถรู้ได้ว่าจะเกิดอันตรายแก่โจทก์เนื่องจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์และ
 เทคโนโลยี ในขณะที่สินค้านั้นถูกผลิตขึ้นและขายไปนั้นไม่สามารถที่จะรู้ว่าสินค้านั้นจะเกิดอันตราย
 แก่โจทก์ หรือไม่สามารถที่จะออกแบบและผลิตสินค้าให้ดีกว่านั้นได้

ส่วนเหตุแห่งการหลุดพ้นความรับผิดชอบของประเทศไทยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ
 ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 7 มีดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการพิสูจน์ได้ว่า สินค้าชิ้นนั้นไม่ใช่สินค้าที่ไม่ปลอดภัย
- 2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
- 3) ความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้ หรือเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา

คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนตามสมควรแล้ว
 ข้อต่อสู้สองประการหลังนั้นเป็นหลักทั่วไปของเหตุแห่งการหลุดพ้นความรับผิดทางละเมิด
 นั่นเอง ส่วนใหญ่ประเทศไทยนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศแต่ละปีเป็นจำนวนมาก หานำสภาพการ
 พัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากำหนดเป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ย่อม
 เป็นช่องทางให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการในต่างประเทศที่ใช้วิทยาการใหม่ๆ มาจำหน่ายใน
 ไทย ซึ่งสภาพการพัฒนากการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในขณะที่นำสินค้าออกขายนั้นยังไม่อาจ
 ตรวจสอบได้ว่าสินค้านั้นไม่ปลอดภัย จึงอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้บริโภค โดยรวมประเทศไทยเป็น
 อย่างมาก ส่วนในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ผลิตสินค้าตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานที่หน่วยงานของรัฐ
 ตรวจสอบนั้นไม่ได้เป็นการรับประกันว่าสินค้านั้นจะปลอดภัยเสมอไป เช่น มาตรฐาน
 ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นเพียงมาตรฐานเบื้องต้น หรือมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคเท่านั้น
 อีกทั้งการตรวจสอบเป็นวิธีสุ่มตัวอย่างสินค้านั้น ย่อมมีความเป็นไปได้สูงที่สินค้าที่ชำรุดบกพร่องหรือ
 สินค้าที่ไม่ปลอดภัยสามารถนำออกวางขายในตลาดได้โดยไม่ถูกตรวจสอบ หากมีการกำหนดให้ State of
 the Art เป็นเหตุหลุดพ้นความรับผิดที่จะทำให้ผู้ประกอบการหลุดพ้นความรับผิดโดยสิ้นเชิง ซึ่งจะไม่เป็น
 การคุ้มครองผู้บริโภคตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าว

ความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

สำหรับความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบโดยผลของกฎหมายต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามความหมายของกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability)³⁹ ซึ่งกฎหมายดังกล่าว (Product Liability) ของประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ หมายถึง ความรับผิดในความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ที่เกิดขึ้นเนื่องจากสินค้าชำรุดบกพร่อง แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าเองไม่ได้อยู่ในความหมายของกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability)

ในประเทศไทยนั้น เดิมความเสียหายที่เกิดจากสินค้าชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นไม่มีกฎหมายและบัญญัติไว้ จึงต้องนำกฎหมายทางสัญญาหรือทางละเมิดมาใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น⁴⁰ แต่เมื่อปัจจุบันหลักดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองผู้บริโภค จึงมีการสร้างกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability) ขึ้นเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภค โดยการตราพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยกำหนดความรับผิดที่เป็นการแก้ไขข้อบกพร่องของความรับผิดทางสัญญาและทางละเมิดนั้น และนำหลักความรับผิดโดยเด็ดขาด (Strict Liability) มาใช้เพื่อกำหนดภาระการพิสูจน์โดยผู้บริโภคไม่ต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออีกต่อไป เปลี่ยนเป็นผลภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof) ไปให้แก่จำเลยที่เป็นผู้ประกอบการ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้การฟ้องคดีเพื่อเยียวยาความเสียหายประเภทนี้ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องให้แตกต่างจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ภายในสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ต้องรับผิดหรือภายในสิบปีนับแต่วันที่ส่งมอบสินค้า

ส่วนค่าเสียหายมีสองประเภท คือค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทน (Compensatory Damages) ซึ่งเป็นการลงโทษผู้ละเมิด เพื่อป้องปรามมิให้กระทำละเมิดดังกล่าวอีกขณะเดียวกันก็ป้องกันมิให้ผู้อื่นปฏิบัติเช่นนั้นอีก

³⁹ Article 9 (a) (b) ของ EC Directive 85/374/EEC ให้นิยามความเสียหายไว้ว่า หมายถึง “...damage caused by death or by personal injuries; damage to, or destruction of, any item of property other than the defective product itself. ”

⁴⁰ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 12.

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

ปัจจุบันปัญหาความชำรุดบกพร่องของรถยนต์เกิดมากขึ้นในสังคมไทย โดยมาจากการที่ผู้ซื้อสั่งซื้อรถมากขึ้น ซึ่งอาจเห็นข้อมูลการสั่งซื้อรถเหล่านี้ได้ตามหน้าหนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ INTERNET เมื่อมีการสั่งซื้อมากทำให้กระบวนการผลิตรถยนต์เพื่อส่งมอบให้ทันช่วงเวลาที่กำหนดหรือส่งมอบทันตามกำหนดแต่เกิดความไม่สมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดบกพร่องซึ่งผู้ซื้อเสียสิทธิความชำรุดบกพร่องจากการซื้อรถยนต์นั้นๆ ดังนั้น สิทธิของผู้ซื้อในกรณีที่ผู้ขายต้องรับผิดชอบ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์วางหลักไว้แต่เพียงว่า กรณีทรัพย์สินที่ขายชำรุดบกพร่อง ผู้ขายต้องรับผิดชอบ แต่บทบัญญัติมิได้บัญญัติไว้ว่าจะต้องรับผิดชอบอย่างไร จึงเป็นที่มาของการศึกษาถึงปัญหาและหาแนวทางแก้ไขพร้อมทั้งช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารต่อไป

3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ ตามกฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษาวิจัยพบว่ามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ ตามกฎหมายต่างประเทศ ดังนี้

3.1.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ตามกฎหมายประเทศเยอรมัน

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่ตามกฎหมายประเทศเยอรมัน มีดังต่อไปนี้¹

¹ อัจฉริยา แก้วแสงอินทร์. (2548). *สิทธิของผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายรถยนต์ใหม่*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 65-68.

